စိတ်ကူးချိုချိုအနုပညာ

တိုက်စိုး

ရေဝတီ

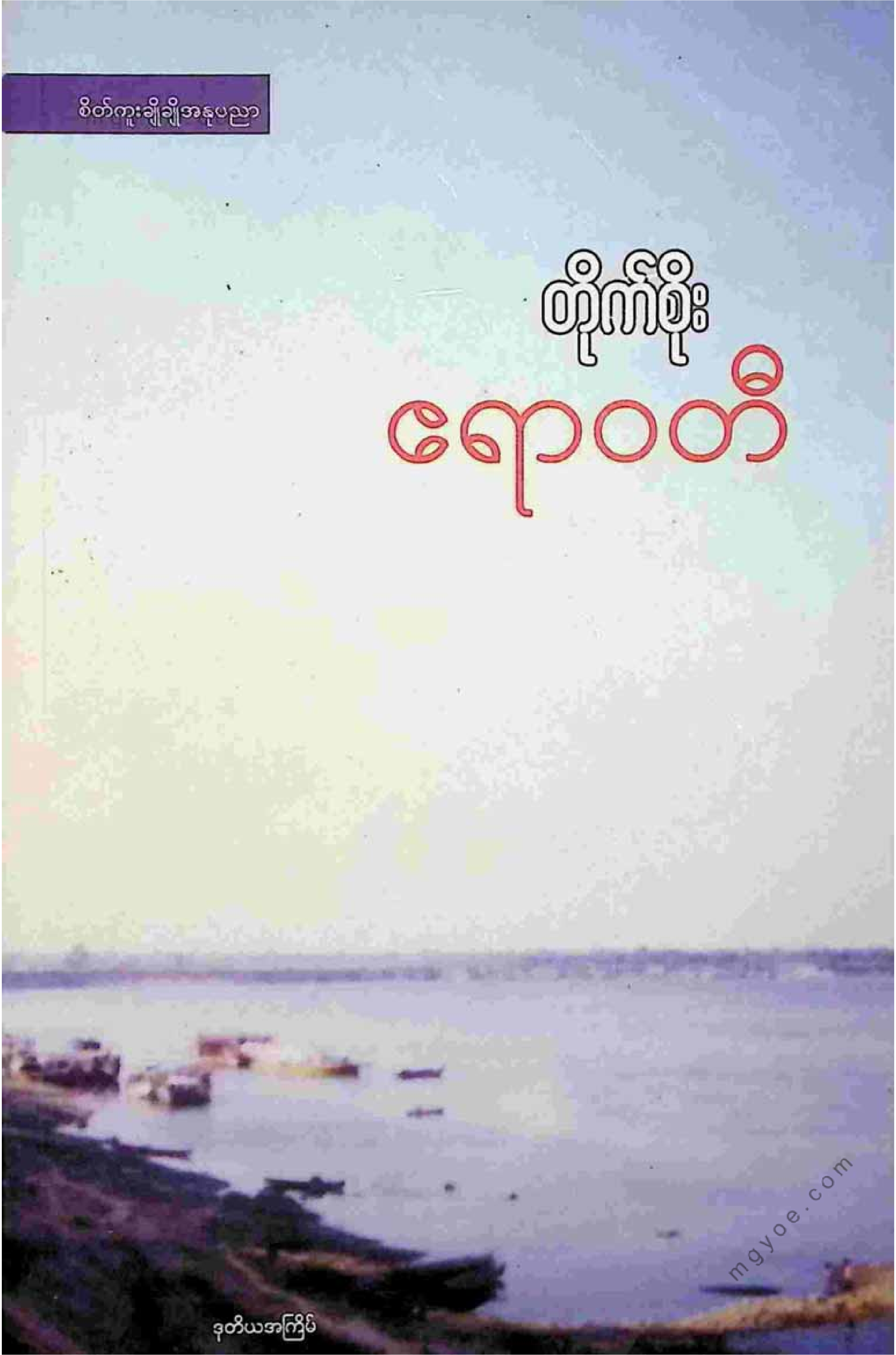

ဒုတိယအကြိမ်

mgyoe.com

mgyoe.com

ယဉ်ရောဖြူဖြူဖွေးဖွေးရယ်က
တောင်ဘေးမှာ ခွေကာလည်တော့
ခရီးသည် ဟိုအကွေ့ကိုဖြင့်
ကျော်၍သာ မမြင်ရသော်လေ
မျှော်၍သာ အထင်မြင်လာခဲ့ပါ

(ဇော်ဂျီ)

တိုက်စိုး

ရောဝတီ

TS0002
2,700.00 KS

mgyoe.com

mgyoe.com

၀ စာမူခွင့်ပြုချက်	၁၀၄၁/၂၀၀၃(၇)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်	၁၂၅၆/၂၀၀၃ (၁၀)

မျက်နှာဖုံး	m.s.o
စာအုပ်ချုပ်	ကိုမြင့်

ပုံနှိပ်သူ	ဦးထွန်းထွန်းဦး အင်ကြင်းဦးပုံနှိပ်တိုက် ကျွန်းတောလမ်း၊ ရန်ကုန်။
ထုတ်ဝေသူ	ဦးထွန်းထွန်းဦး နှင်းဦးလွင်စာပေ ပြည်လမ်း၊ ကမာရွတ် ရန်ကုန်။

ပုံနှိပ်ခြင်း	ဒုတိယအကြိမ်
အုပ်ရေ	၅၀၀
ထုတ်ဝေသည့်ကာလ	ဒီဇင်ဘာလ၊ ၂၀၀၃
တန်ဖိုး	၂၇၀၀ ကျပ်

၁၂၇

mgyoe.com

mgyoe.com

မာတိကာ

– အမှာစာ ၇
– ဒုတိယနှိပ်စာအုပ်နိဒါန်း ၉

အပိုင်းတစ်

၁။ ရောဝတီအစ ၁၃
၂။ ပထမမြစ်ကျဉ်းသို့ ၁၅
၃။ ဗန်းမော်မှ ကသာအထိ ၁၇
၄။ ကသာမှ မင်းကွန်းအထိ ၂၂
၅။ မန္တလေး ၂၅
၆။ စစ်ကိုင်းအလွန် ၂၈
၇။ ပုဂံ့ကျက်သရေ ၃၁
၈။ ရေနံမြေမှပြည်သို့ ၃၅
၉။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ၃၉

အပိုင်းနှစ်

၁။ သမိုင်းအစ ၄၇
၂။ အာရိယန်ယဉ်ကျေးမှု ၅၀
၃။ ပျူ ၅၉
၄။ အရိမဒ္ဒနပုဂံပြည် ၆၄
၅။ အဝ၊ တောင်ငူ၊ ပဲခူး ၈၂

mgyoe.com

mgyoe.com

၆။ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး ၁၀၄
၇။ မြန်မာနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့၏ ပဋိပက္ခ ၁၂၁
၈။ မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံ ၁၃၃
၉။ အောက်ပြည်ကိုစုန် ၁၆၇
၁၀။ လွတ်လပ်ရေးသို့ ၁၉၃

အပိုင်းသုံး

၁။ ရောဝတီ၏ စွမ်းအား ၂၀၅
– မှတ်စုများ ၂၁၁

mgyoe.com

mgyoe.com

အမှာစာ

ဤစာအုပ် ရေးဖြစ်သည်မှာ သူငယ်ချင်း ကိုစံဝင်းကြောင့် ဖြစ်ပါ၏။

သူက–

"ဂျာမန်အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးဆရာ Emil Ludwig တို့၊ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာဆရာ Alan Moor-head တို့ နိုင်းမြစ်အကြောင်းရေးသလို ဧရာဝတီမြစ်အကြောင်း ရေးစမ်းပါလား"

ဟု စပြောပါသည်။ ရေးမည်ဆိုလျှင် ဧရာဝတီနှင့် စပ်ဆိုင်ရာအကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုးကို စည်းရုံးဖို့ လိုမည်ဖြစ်၍–

"ရေးရ ခက်မယ်"

ဟု ကျွန်တော်က ပြန်ပြောပါသည်။

"ရေးကြည့်ပေါ့"

ဟု သူက ထပ်ပြောပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်တော် ရေးကြည့်ပါ၏။ ရေးရင်း သမိုင်းပညာရှင် ဒေါက်တာရီရီ၊ သတင်းစာဆရာ ဦးညိုမြ၊ စာရေးဆရာ ဆရာမာဃနှင့် မြသန်းတင့်၊ တရားသူကြီးဟောင်း စလင်းဦးဘသန်း၊ စာပေဗိမာန် ဦးအောင်ကျော်တို့က ပါသင့်ပါထိုက်သော အချက်အလက်များအတွက် အကြံဉာဏ်ပေးကြပါသည်။ ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ကျွန်တော်သည် သူတို့၏ အကြံဉာဏ်ကို ယူသည်လည်းရှိ၊ မယူသည်လည်း ရှိပါသည်။ မယူသည့်အချက်အတွက် ခွင့်လွှတ်ကြပါရန် ဤစာအုပ်မှနေ၍ တောင်းပန်ပါ၏။

စိတ်ကူးချိုချို

mgyoe.com

mgyoe.com

ဤစာတွင်

- ရောဝတီရှုခင်း
- ရောဝတီမြစ်ဖွမ်း လူ့ဖြစ်စဉ်
- ရောဝတီမြစ် အကောင်းအဆိုး

သုံးပိုင်းခွဲ၍ ရေးပါသည်။ စာဖတ်သူ ဉာဏ်ကြီးရှင်များက ချင့်ချိန် ဖတ်ရှုကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်အတွက် ကိုးကားရန်လိုသော စာအုပ်စာတမ်းများကို ကျွန်တော်နှင့်ကျောင်းနေဖက် ကိုစိန်မြင့်၊ ကျွန်တော်နှင့် စာပို့ချဖက် ကိုသော်ကောင်း၊ ကျွန်တော်နှင့် အလုပ်လုပ်ဖက် ကိုကြိုင်လှိုင်တို့က ရှာပေးပါသည်။ ဓာတ်ပုံကို ပန်းချီအကျော် ကိုမင်းနိုင်က ရိုက်ကူးပေးပါသည်။ စာမူကို မဝင်းမာက လက်နှိပ်စက် ရိုက်ပေးပါသည်။ စာမူ အပြီးသတ်ဖြစ်အောင် ကျွန်တော့်ဇနီး တက္ကသိုလ်မြစိမ်းက အမြဲတမ်း တိုက်တွန်းပါသည်။ အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

တိုက်စိုး

mgyoe.com

mgyoe.com

ဒုတိယနှိပ် စာအုပ်နိဒါန်း

ကျွန်တော်သည် ဧရာဝတီမြစ်နှင့် နှီးနှယ်၍ ရှေးသူဟောင်းတို့၏ ရိုးရာပုံပြင်မှအစ၊ ရေမြေအလိုက် မြို့ရွာနယ်ပယ် အနေအထားနှင့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ သမိုင်းစဉ်လာကို နှစ်ဆယ်ရာစုနှစ် နှောင်းအထိ ထည့်သွင်း၍ စာအုပ်ပြုစုခဲ့ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ဧရာဝတီမြစ်၏ ကြောင်းခြင်းရာကို ယေဘုယျသဘော ဖော်ထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှု မှန်သမျှ ကို နောက်ဆုံးအချိန်ကာလအထိပါသော သက္ကရာဇ် စဉ်မှတ်တမ်း မဟုတ်ပါ။

ထိုစာအုပ်ကို ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထုတ်ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ယခုအခါ အနှစ် နှစ်ဆယ်ကျော်ကြာပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဧရာဝတီမြစ်နှင့် မြန်မာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု ဆက်စပ်ပုံကို ပြန်လည်သဘောပေါက်စေရန် ပြန်လည်ထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။ ပုံနှိပ်ရေးအတွက် ကူညီကြသောသူများကို အထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။

တိုက်စိုး
၉-၁-၂၀၀၃

mgyoe.com

mgyoe.com

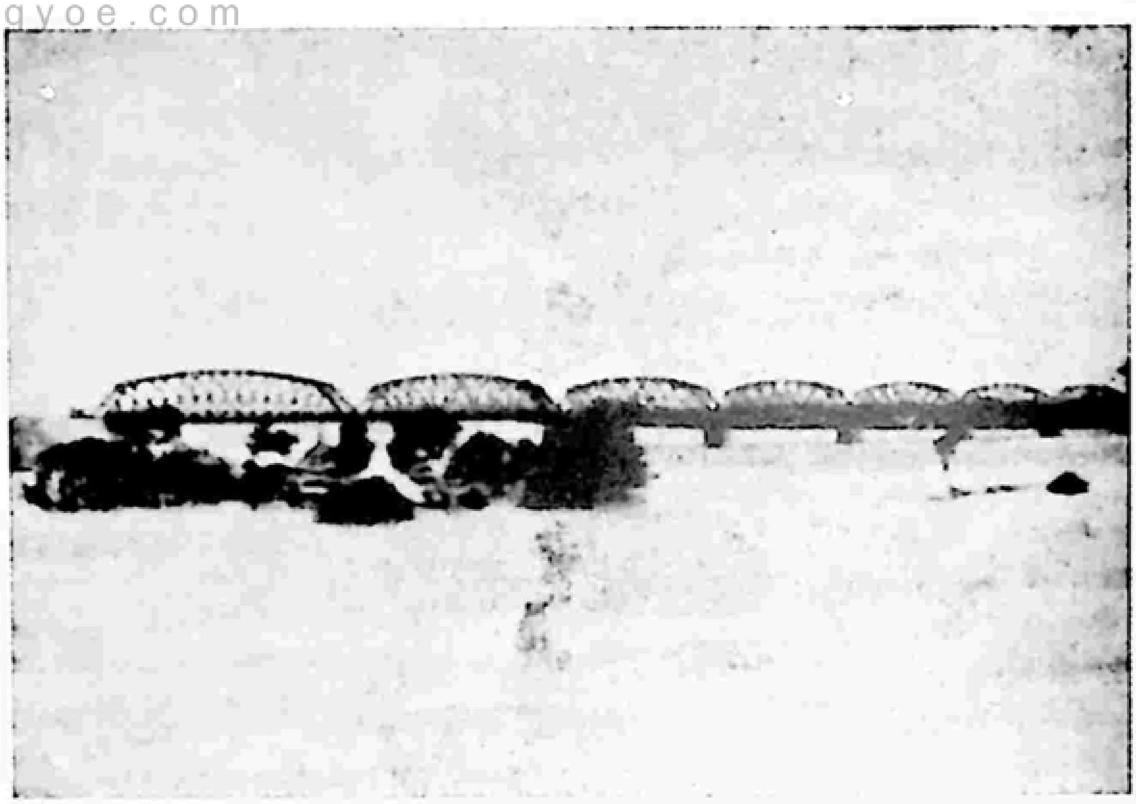

ရောဝတီရေကြီးချိန်

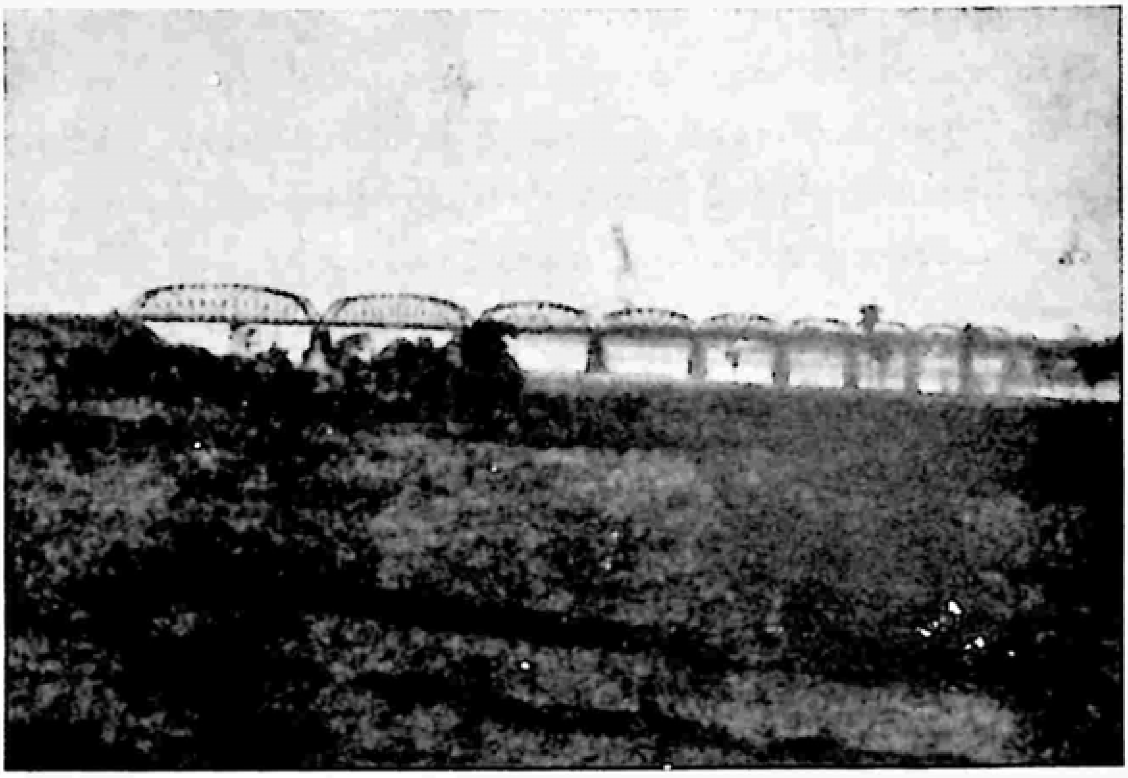

mgyoe.com

mgyoe.com

အပိုင်းတစ်

ယဉ်ရော ဖြူဖြူဖွေးရယ်က
တောင်ဘေးမှာ ခွေကာလည်တော့
ခရီးသည် ဟိုအကွေ့ကိုဖြင့်
ကျော်၍သာ မမြင်ရသော်လဲ့
မျှော်၍သာ အထင်ဖြင့်လှခဲ့ပေ၊ ...။

ဇော်ဂျီ

mgyoe.com

mgyoe.com

SIR ARTHUR PHAYRE

mgyoe.com

mgyoe.com

The first Marquis of Dufferin and Ava

mgyoe.com

mgyoe.com

ဒုတိယမြစ်ကျဉ်း

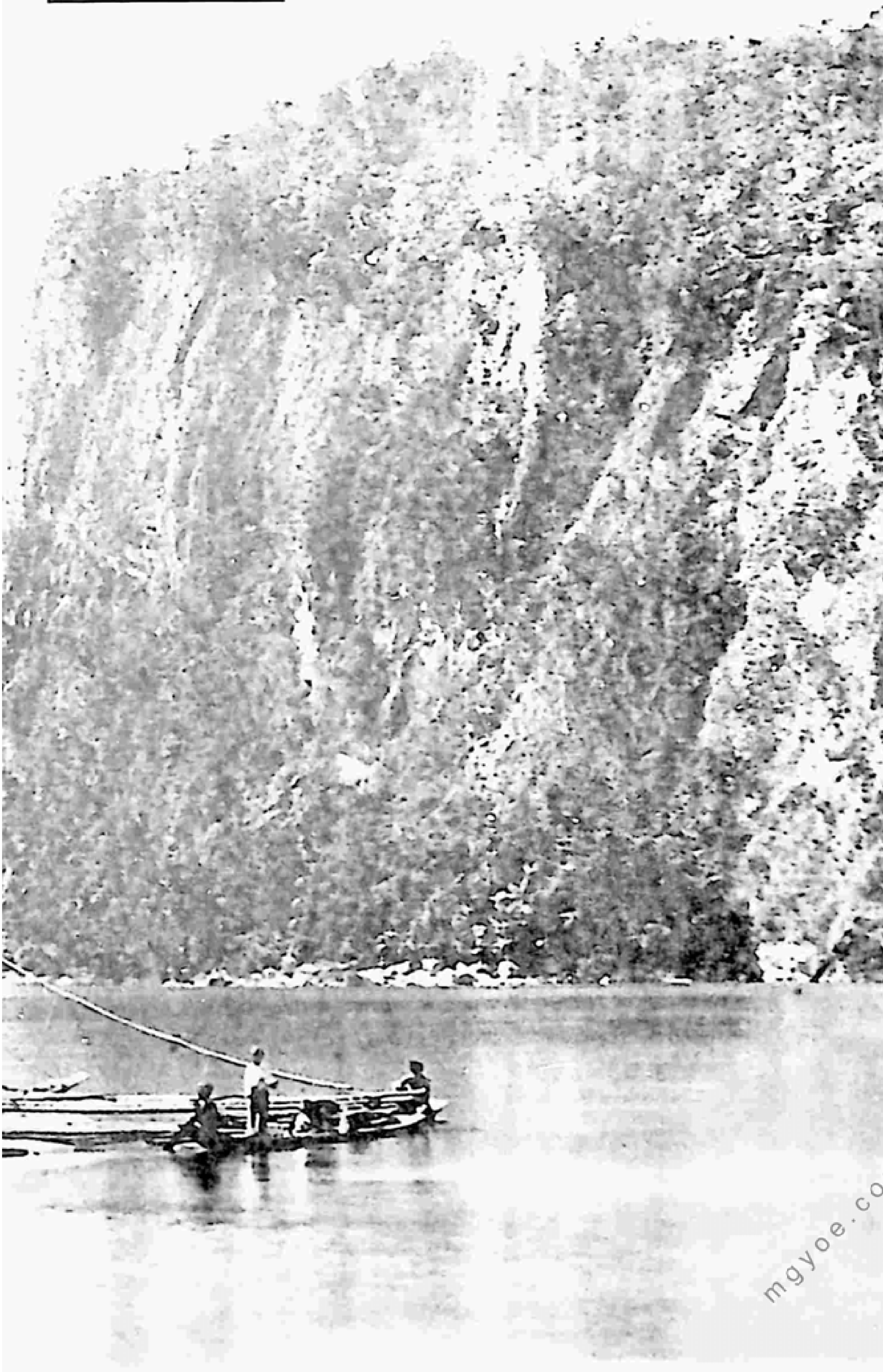

mgyoe.com

mgyoe.com

ပုဂံမြို့ရှုခင်း

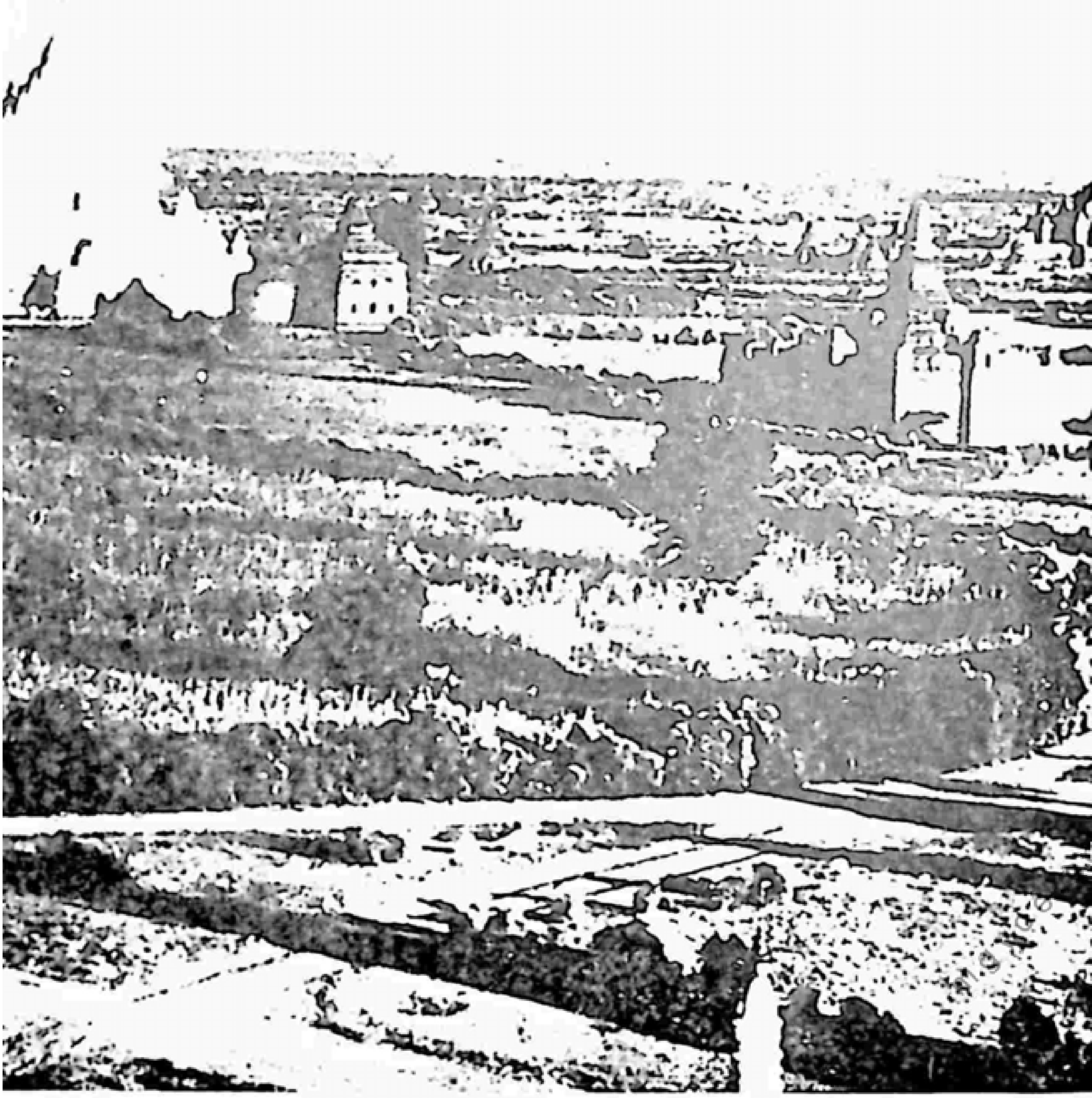

mgyoe.com

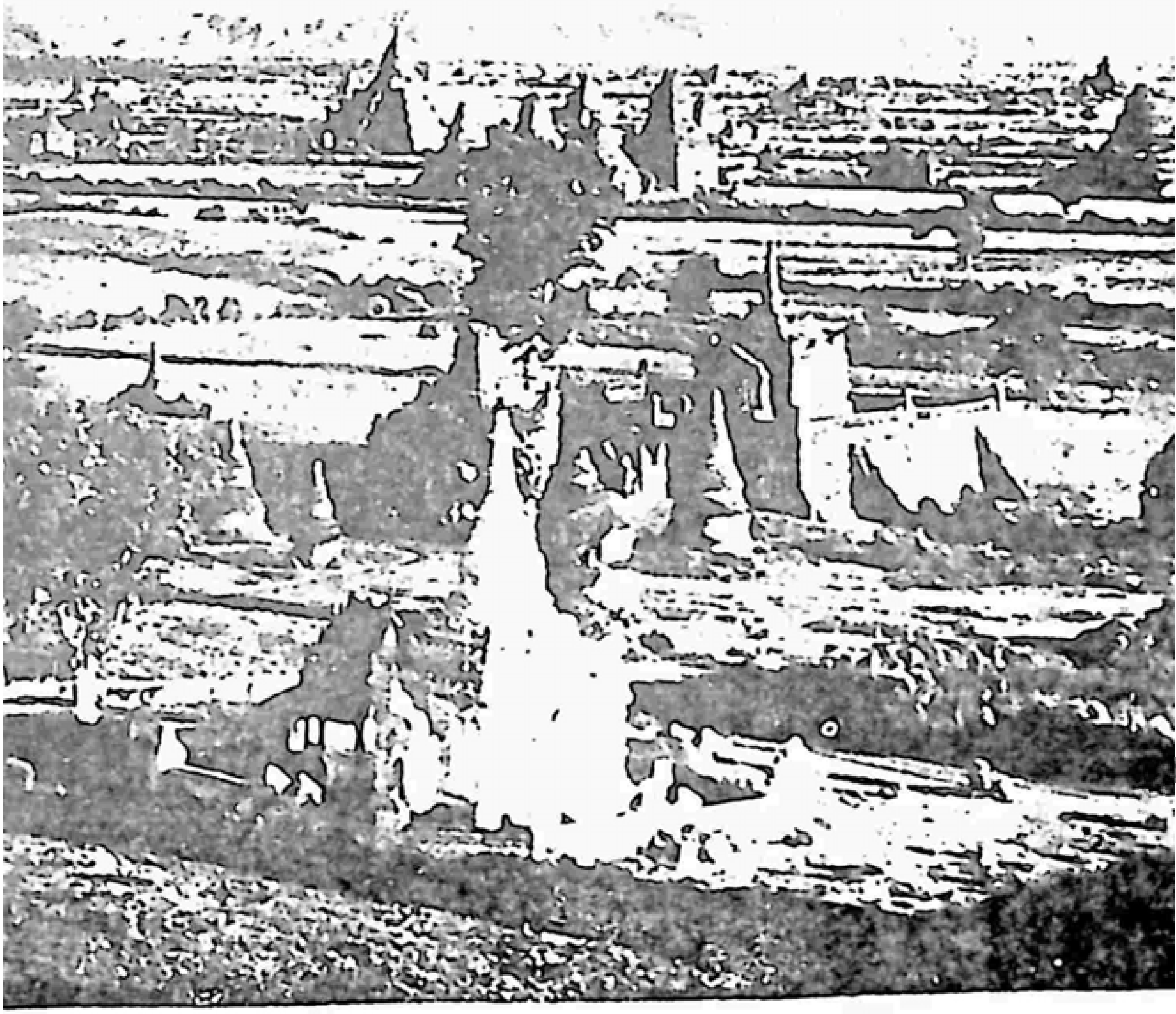

mgyoe.com

ရန်ကုန်မြို့တော်၊ ၁၈၆၉ ခုနှစ်၊ ကုန်သည်လမ်း။

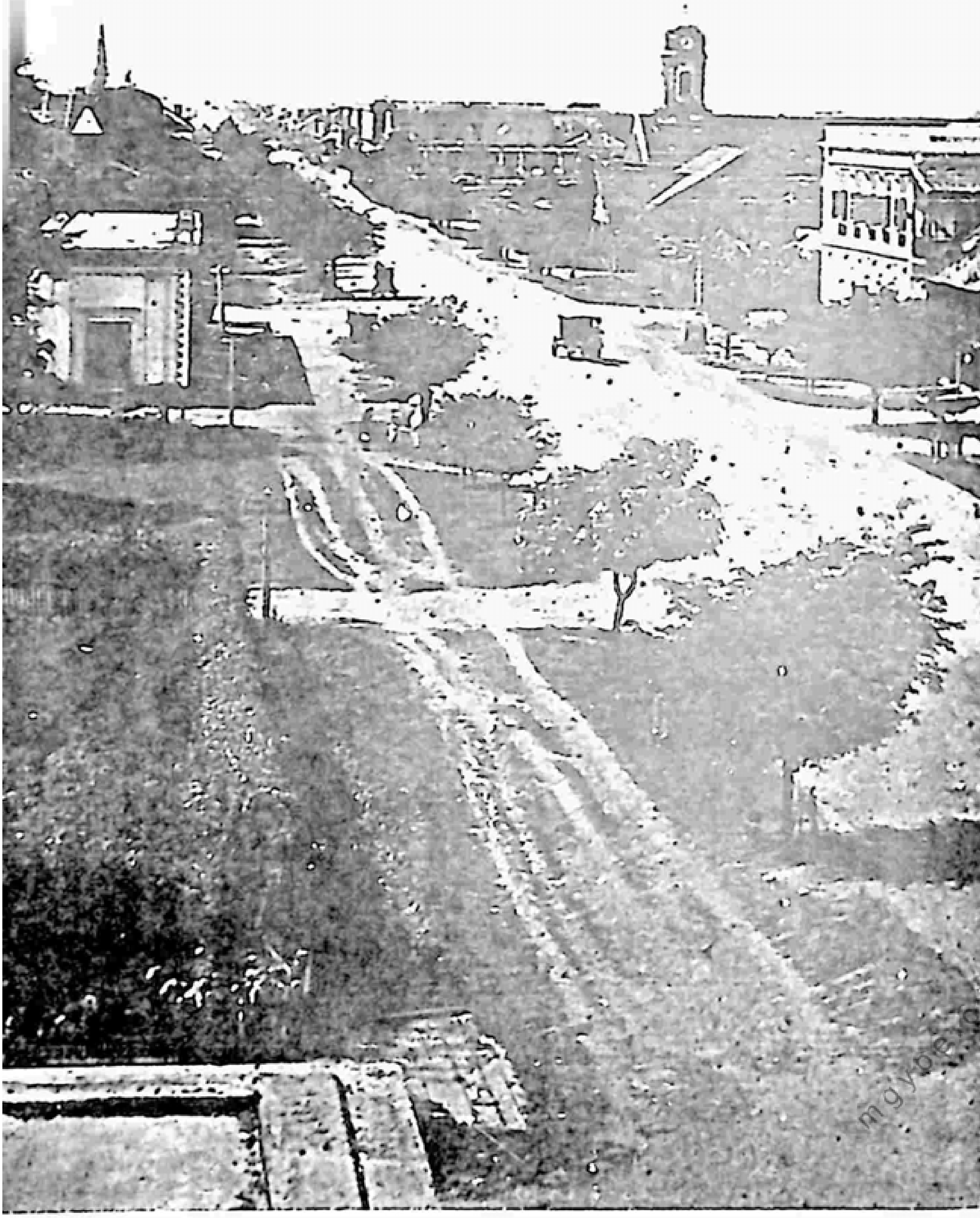

mgyoe.com

mgyoe.com

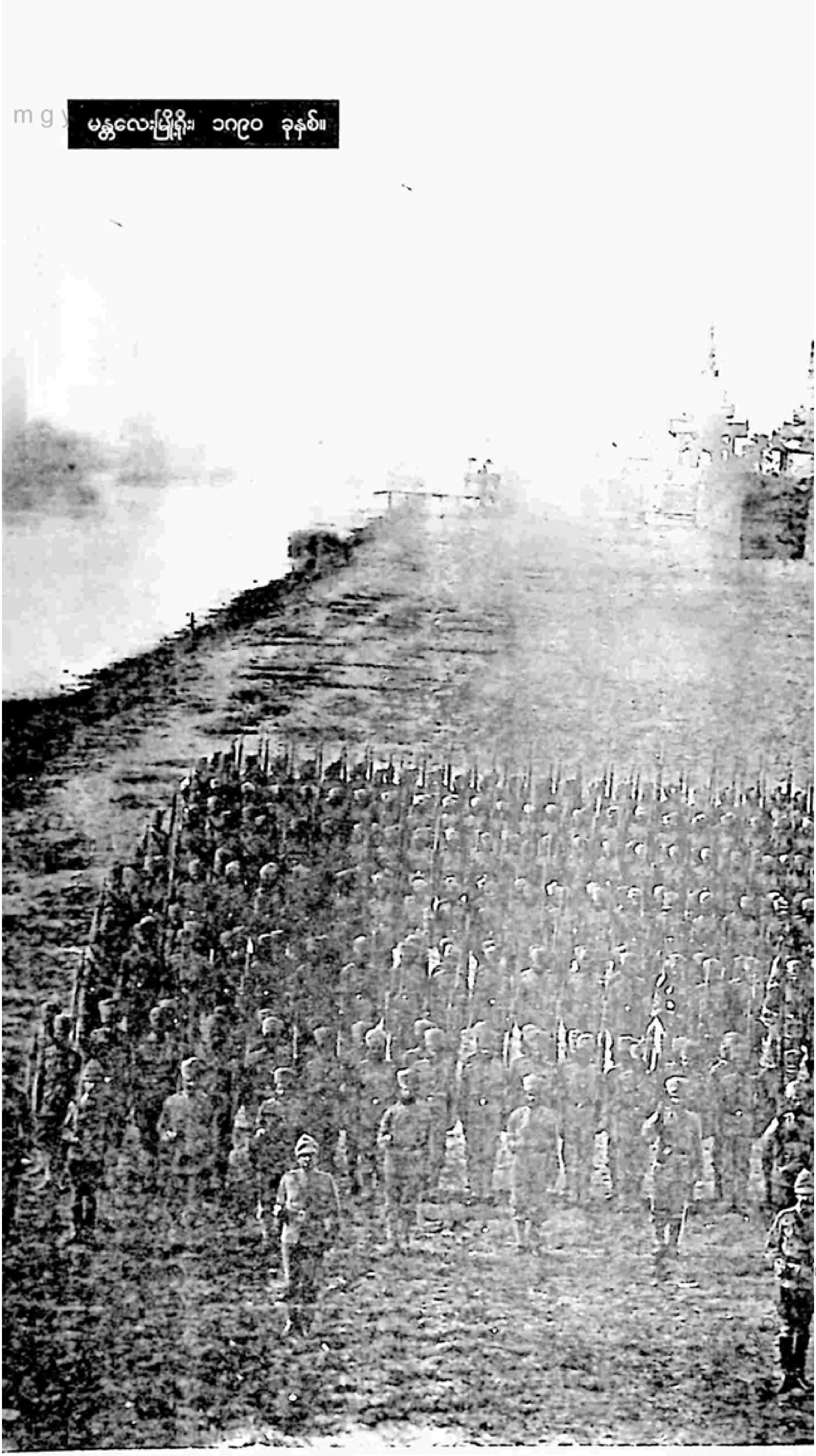

မန္တလေးမြို့ရှိ၊ ၁၈၉၀ ခုနှစ်။

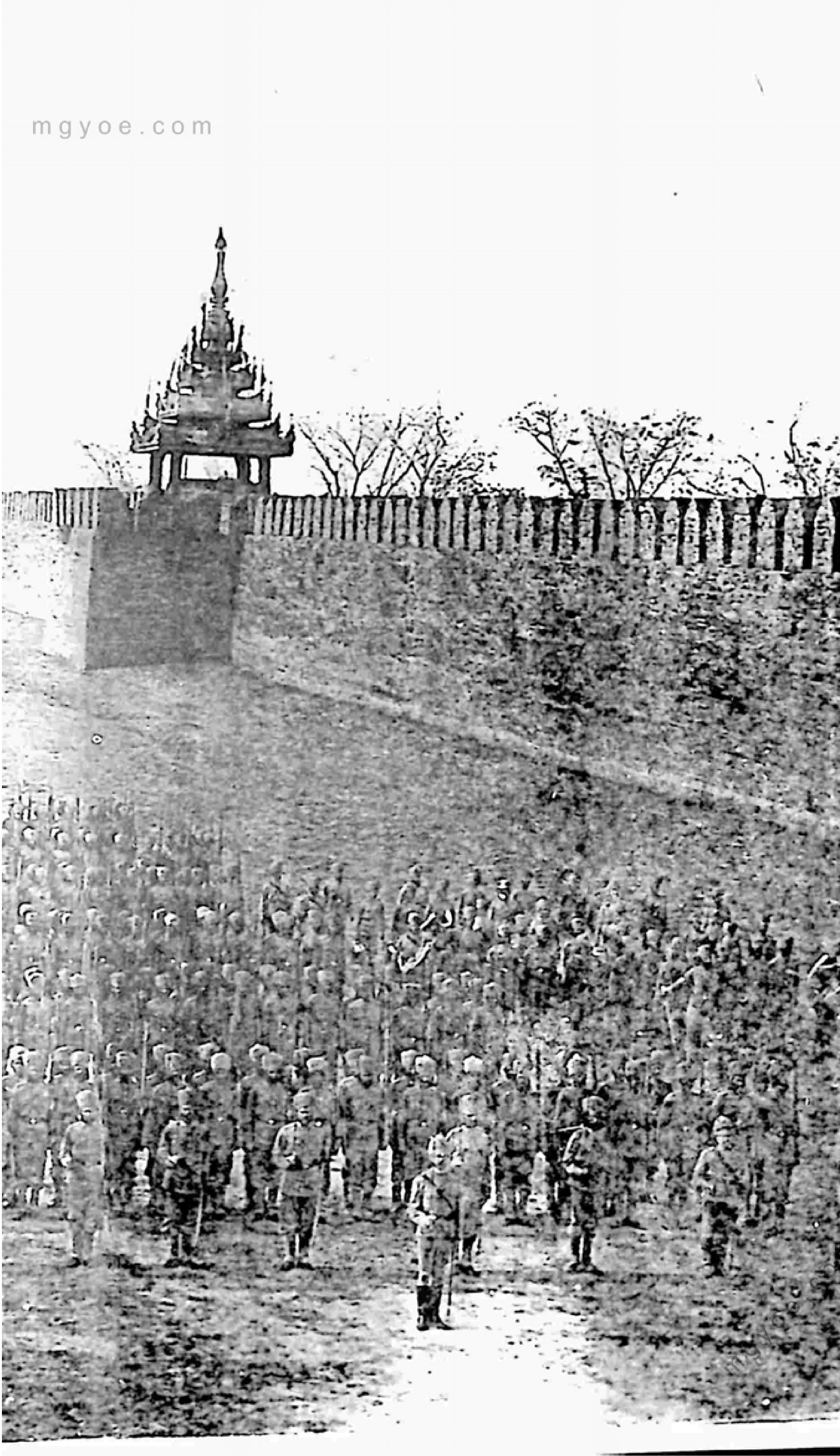
mgyoe.com

mgyoe.com

Hariot, lady Dufferin

mgyoe.com

mgyoe.com

၁။ ဧရာဝတီ အစ

ကချင်ရိုးရာပုံပြင်တွင် စကြဝဠာ တည်ဆောက်ပုံအကြောင်းအရာ ပါလေသည်။

ပါပုံမှာ ပထမဦး စကြဝဠာကြီးသည် လဟာပြင်အတိသာ ဖြစ်လေသည်။ ထိုလဟာပြင်တွင် အဖိုဓာတ် အမဓာတ်နှစ်မျိုး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပေ၏။ ထိုဓာတ်နှစ်ခုသည်လည်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ပေါင်းစပ်ရောနှောမိပြီးလျှင် အင်ဂေါင်ဝမဂ်နတ်မင်းကြီးဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာတော့သည်။

တစ်ဖန် ထိုနတ်မင်းကြီး၏ ခန္ဓာကိုယ်မှ မောဒလန၊ မောဒလငွတ်၊ လင်ယူလဝဟူသော နတ်ညီနောင်သုံးဦး ပေါက်ဖွားလာကြပြန်၏။ ထိုနတ်ညီနောင်တို့သည်လည်း မိုးကောင်းကင်၊ နေလနက္ခတ်၊ အဏ္ဏဝါရေပြင်၊ ပထဝီမြေကြီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သက်မဲ့သစ်ပင် ဝါးပင် ပန်းမန်၊ သက်ရှိလူသတ္တဝါ အခြားသတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း ဖန်းဆင်းခဲ့ကြလေသည်။

ကာလအတန် ကြာသွားလေသည်။ ထို့နောက် အင်ဂေါင်ဝမဂ်နတ်မင်းကြီးသည် ညာလက်ဖြင့် ရွှေခွက်ကိုကိုင်ကာ၊ ဘယ်လက်ဖြင့် ငွေခွက်ကိုကိုင်ကာ မဟာအဏ္ဏဝါအတွင်းမှ ရေတစ်ခွက်စီ ခပ်ယူလေသည်။ ပြီးသော် ထိုရေများဖြင့် မြောက်ဘက်ရှိ တောင်ထိပ်များပေါ်သို့ လောင်းချလိုက်ရာ ညာဘက်မှ မေခမြစ် ဘယ်ဘက်မှ မလိခမြစ်ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထိုမြစ်နှစ်သွယ်သည် အစဉ်အတိုင်း စီးဆင်းသွားကြ၍ ချင်ခရန်ဂါဒေသအနီးတွင် ပေါင်းဆုံမိကာ ဧရာဝတီမြစ်ဟူ၍ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ဧရာဝတီမြစ်သည် အရပ်ဒေသပေါင်းစုံ ဖြတ်သန်း၍ ပင်လယ်ထဲသို့ စီးဝင်လေသည်။

နတ်မင်းကြီးသည် ရွှေခွက် ငွေခွက်တို့ဖြင့် အဏ္ဏဝါရေကို ခပ်ယူ၍ မြေကြီးပေါ်သို့ အကြိမ်ကြိမ်လောင်းပြန်၏။ ထိုအခါ ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်တွင်

mgyoe.com

mgyoe.com

မြစ်ကြီးမြစ်ငယ်များ၊ အင်းကြီးအိုင်ငယ်များ ဖြစ်လာကြသည်။

ဧရာဝတီကား၊ ကမ္ဘာလောက၏ အစအဦးဆုံးမြစ်ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် အခြားဒေသရှိ မြစ်များထက် ထူးခြားသော အခြင်းအရာများကို တွေ့နိုင်လေသည်။

ထူးခြားချက်များမှာ အခြားမဟုတ်၊ ထိုမြစ်တွင်းမှ ရွှေမှုန့်များနှင့် ငါးအမျိုးမျိုး ရနိုင်ရုံမက ဧရာဝတီ စီးဆင်းရာဒေသ ဝဲယာ၌လည်း သစ်ပင်ဝါးပင်များ စည်ပင်လျက်လည်းကောင်း၊ ကောက်ပဲသီးနှံများ ဖွံ့ဖြိုးပွားများလျက်လည်းကောင်း ရှိနေခြင်းပင်။ ထို့ပြင် မြစ်တစ်လျှောက် ဝဲယာကမ်းခြေတွင် အဖိုးတန် ရေနံလည်း အမြောက်အမြား ရှိနေခြင်းပင်။ (၁)

ဤသည် ကချင်ရိုးရာပုံပြင်အရ ဧရာဝတီမြစ် ပေါ်ထွန်းလာပုံအကြောင်း ဖြစ်လေသည်။

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၂။ ပထမမြစ်ကျဉ်းသို့

မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်း ခရီးစဉ်သည်လည်း ကချင်ပြည်နယ်မှပင် စရပေလိမ့်မည်။

ကချင်ပြည်နယ်အစွန်ရှိ နှင်းဖုံးတောင်များမှ မေခဟူသော မြစ်ငယ်သည်လည်းကောင်း၊ မလိခဟူသော မြစ်ငယ်သည်လည်းကောင်း မြစ်ဖျားခံကြလေသည်။ ထိုမြစ်နှစ်သွယ်သည် တောင်ဘက်သို့ စီးဆင်းလာခဲ့ရာ မြစ်ကြီးနားမြို့ အထက် နှစ်ဆယ့်ရှစ်မိုင်လောက် အရောက်တွင် ပေါင်းဆုံမိကြသည်။

မြစ်ဆုံသည် ဧရာဝတီမြစ်၏ အစပေတည်း။

ရေသည် အေးစိမ့်လှ၏။ တိမ်လည်း တိမ်၊ ကြည်လည်းကြည်လင်၏။ ရေထဲသို့ ငုံ့ကြည့်လိုက်လျှင် ငါးကြီးငါးငယ် သွားလာနေကြသည်ကို မြင်ရလောက်အောင် ကြည်လင်ပါပေသည်။

မြစ်သည် မြစ်ကြီးနားတစ်ဝိုက် အရောက်တွင် ကိုက်ငါးရာမျှ ကျယ်ပြန့်ပေ၏။ ကမ်းခြေတစ်လျှောက်မှာကား ဆေးကြိတ်ကျောက်လုံးတွေ ပြန့်ကျဲလျက်ရှိနေကြသည်။ ရွှေကျင်နေကြသော ကချင်ရွာသားတွေလည်း ပြိုးပြိုးပြောက်ပြောက် ရှိတတ်ကြသည်။

ဤတွင် ကမ်းပါးသည် အတန်မတ်စောက်လေသည်။ ထိုအပေါ်တွင် သစ်တောကိုင်းတောများ စိမ်းစိမ်းစိုစို ပေါက်နေလေသည်။ အဝေးတွင် တောင်တန်းပြာများကို မြင်နိုင်လေသည်။

လှေသဘောသည် မြစ်ကြောင်းအတိုင်း စုန်ခဲ့၍ မြစ်ကြီးနားမှ လေးဆယ့်ခြောက်မိုင်အကွာ တာပဟိုနားရွာကို ဖြတ်ကျော်လိုက်ပြီဆိုအံ့။ ကျောက်စိမ်းနှင့်

mgyoe.com

mgyoe.com

ပယင်းထွက်ရာ အနောက်ဘက် မိုးကောင်းတောင်စဉ်တောင်တန်းမှ တသွင်သွင်စီးဆင်း၍ ရောဝတီနှင့် လာပေါင်းသော ချောင်းကလေးကို ဆုံတွေ့ရပေလိမ့်မည်။ မြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်တွင် ရှမ်းတဲငါများ လှေငယ်နှင့် ငါးရှာနေသည်ကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

မြစ်သည် အကွေ့အကောက်တွေ များလာ၏။ မန်ဖွာရွာအနီး၌ ကျောက်တောင်ကြီးများသည် မြစ်လယ်တွင် ပေါ်နေ၏။ ဝဲဇလုတ်တွေကလည်း မရှား။

ဆင်ဘိုရွာလွန်သော်ကား ရေစီးသည် သန်လာတော့သည်။ မြစ်ကြောင်းကျဉ်းမြောင်းလာသည်။ ကျဉ်းမြောင်းလာလေလေ ရေများသည် စု၍စု၍လာလေလေဖြစ်သည်။ ကမ်းနှစ်ဖက် အကွာအဝေးသည် ကိုက်ငါးဆယ်ခန့်သာ ရှိတော့သည်။ ထိုအခါ တရကြမ်းထိုးဆင်းလာသော ရေသည် ရှေ့၌ ကာဆီးလျက်ရှိသော ကျောက်ဆောင်ကြီးများကို အဟုန်ပြင်းပြင်းနှင့် တိုက်ခိုက်သဖြင့် ရေမှုန်ရေမွှားများ တဖွားဖွား ပြန့်စင်နေ၏။ တဝေါဝေါမြည်သံများကိုလည်း တစ်မိုင်လောက်အထိ ကြားနိုင်ကောင်းသည်။

ကမ်းတစ်ဖက်တစ်ချက်ရှိ ကျောက်တောင်နံရံများသည် ဇွတ်အတင်းထိုးဆင်းသော မြစ်ရေလုံးကို ဟိုမှာဆီး သည်မှာတားနေသည့်နှယ်ရှိလေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ရှေ့တည့်တည့်တွင် တောင်ကြီးကာဆီးနေသည်ကို မြင်လိုက်ရသည်။ မြစ်ကြောင်း လုံးဝပျောက်သွားသကဲ့သို့ ထင်လိုက်ရသည်။ စုန်ဆင်းလာသော လှေသင်္ဘောသည် တောင်ကို ဆောင့်မည်ဆဲဆဲ ရှိနေရာမှ လက်ယာဘက်ကသော်လည်းကောင်း၊ လက်ဝဲဘက်ကသော်လည်းကောင်း ရေကြောင်းကလေးပေါ်လာ၍ ထိုဘက်သို့ ဆတ်ခနဲလှည့်ကာ ကွေ့ချိုးလိုက်ရလေသည်။

သမိုင်းကြီးရွာသည် ရောဝတီ၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းထိပ်တွင် တည်ရှိ၏။ ထိုရွာနားအရောက်တွင် မြစ်ကျဉ်းသည် ကိုက်ရှစ်ရာခန့်အထိ ကျယ်ပြန့်လာခဲ့လေသည်။ ရှခင်းကား မြူတွေအကြား ရေးရေးပေါ်နေသော ရှမ်း၊ ပလောင်တောင်တန်းတွေ ဖြစ်လေသည်။

ဤသည် မိုင်သုံးဆယ့်ခြောက်မိုင်ခန့် ရှည်လျားလာခဲ့သော ပထမမြစ်ကျဉ်း အဆုံးပေတည်း။ ဗန်းမော်အနီးသို့ ရောဝတီ ရောက်သောအခါ မြေနုချိုင့်ဝှမ်းကို ဖြတ်သန်းလာတော့သည်။ မြစ်ပြင်သည် နှစ်မိုင်နီးပါး ကျယ်လေသည်။

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၃။ ဗန်းမော်မှ ကသာအထိ

ဗန်းမော်မြို့သည် ယခုအခါ ကချင်ပြည်နယ်တွင် တည်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် ကချင်အများစုသည် ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းနှင့် အနောက်ဘက် ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်း အကြားတွင်လည်းကောင်း၊ တောင်ပေါ်တွင်လည်းကောင်း နေကြလေသည်။ ဗန်းမော်တစ်ဝိုက်တွင်ကား ရှမ်း၊ ပလောင်နှင့် တရုတ်စပ်တွေ အနေများလေသည်သာဖြစ်သည်။ ဗန်းမော်မြို့ အထက်နားကလေးတွင် ရှမ်းအကြီးအကဲများ၏ မြို့တော်ရာဖြစ်သော စမ္ပာယ်နဂိုရ်ရွာ ရှိခဲ့ပေ၏။ တစ်ဖန် အရှေ့ဘက်ယူနန် ကုန်းပြင်မြင့်မှ တာပိန်မြစ်သည် ဧရာဝတီမြစ်ထဲသို့ စီးဝင်လေသည်။

ထိုအခါ တရုတ်နိုင်ငံဘက်မှ ကုန်းလမ်းခရီးဖြင့် လားဝန်တင်သုံး၍ လည်းကောင်း၊ တာပိန်မြစ်ကြောင်း စုန်၍လည်းကောင်း ဘောင်းဘီအပြာဝတ် တရုတ်များသည် ပိုးချည်ရိုင်း၊ ကတ္တီပါ၊ စက္ကူ၊ ပြဒါး၊ ဆေးဒန်း၊ ရွှေဆိုင်း၊ အိုးခွက်၊ လက်ဖက်ခြောက် စသည်ဖြင့် သယ်ဆောင်ကာ (ရှေးက) ဗန်းမော်သို့ ရောက်လာတတ်လေသည်။ (အပြန်ခရီးတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဝါဂွမ်း၊ ကျောက်စိမ်း စသည်ကို ပြန်ယူတတ်ကြသည်) တရုတ်အချို့လည်း မြန်မာမင်းများလက်ထက် ကတည်းက ဗန်းမော်၌ အခြေချခဲ့၊ အိုးအိမ်ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖန် ခမောက်ဆောင်း ရှမ်းတို့သည် အရှေ့ဘက်ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်မှ ဤဒေသအထိ တိုးချဲ့ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်မှာ ကြာပြီ။ လင်းကင်းစားလွယ်ကချင်တို့ကား နေရင်းတောင် များပေါ်မှ ဈေးဆင်းဝယ်ခြမ်းသာ များ၏။

မြစ်ကြောင်းကို ပြန်ကောက်ပါဦးအံ့။ ဗန်းမော်မှ စင်းကန်းရွာအထိ ဆယ့်ရှစ်မိုင် ဝေးလေသည်။ မြစ်ကြောင်း ကျယ်လာ၍ အနောက်ဘက်သို့

mgyoe.com

mgyoe.com

ပြောင်း၏။ စင်းကန်းရွာအလွန်တွင်ကား ဒုတိယမြစ်ကျဉ်း စလေတော့သည်။

ပေရှစ်ရာခန့် မြင့်မြင့်မတ်မတ် ကျောက်တောင်ကြီး ထီးတည်းသည် မြစ်ကျဉ်း၏ ဘယ်ဘက်အဝတွင် ဆီးခံလျက်ရှိပေ၏။ ထိုကျောက်တောင်ကြီး ပေါ်တွင်မူ ခြုံနွယ်သစ်ပင်များ ဖုံးလွှမ်းနေလေသည်။ အောက်ခပ်နိမ့်နိမ့် တောင်ပူစာထိပ်တွင် စေတီကလေး ပေါက်ထားသည်။

ဤကျောက်တောင်ကြီးနှင့်စပ်၍ လူကြီးသူမများ ပြောကြသော ပုံပြင် တစ်ခု ရှိလေသည်။

စမ္ပာယ်နဂိုရ်တွင် ရှေးက ရှမ်းမင်းအုပ်စိုးနေ၏။ ထိုမင်း၏ အရိုက် အရာကို ညီဖြစ်သူက မတရားလုယူလေ၍ မင်းနှင့်မိဖုရားသည် ထွက်ပြေးတိမ်း ရှောင်ရလေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုမင်းမှာ ပြန်အဖမ်းခံရကာ မိဖုရားမှာလည်း ဝိလာတောင်တွင် ခိုအောင်းခဲ့ရလေသည်။

ထိုမိဖုရားမှ နောင်အခါ ဝိလာသ အမည်တွင်မည့် သားမင်းသား ဖွားလေသည်။ သားမင်းသား ခုနစ်နှစ်အရွယ်ခန့်ရှိသော် သူ့မယ်တော်ကို အကြောင်းဇာစ်မြစ် မေးမြန်းသိရှိရလေသည်။ သားမင်းသားသည် ဖခင် အကျဉ်းခံရာ စမ္ပာယ်နဂိုရ်သို့ ရောက်လာခဲ့လေသည်။ ရောက်မဆိုက်ပင် ဖခင်အား သတ်ရန် အကျဉ်းထောင်မှ ထုတ်ယူလာသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုအခါ ဖခင်ကိုယ်စား မိမိ အသေခံမည်ဟု ဘထွေးဖြစ်သူ နန်းလုမင်းကို လျှောက်လေသည်။

ဤတွင် နန်းလုမင်းက တူမင်းသားကို မြစ်ထဲသို့ လွှင့်ပစ်သတ်ဖြတ် စေရန် သူသတ်တို့အား အမိန့်ပေးလေသည်။ မြစ်ပြင်တစ်ခုလုံးမှာ လှိုင်းတွေ ခုံးထလာ၏။ သူသတ်တို့လည်း မင်းသားကို မထိရဲမကိုင်ရဲ။

ထို့နောက် ဆင်နှင့် နင်းသတ်ခိုင်းပြန်သည်။ ဆင်များက ဦးစီး၏ ချွန်းချက်ကို မနာခံ။

ထို့နောက် တွင်းတူး၊ တွင်းထဲသို့ မီးကျီးခဲများထည့်စေ၍ မင်းသားအား ပစ်ချခိုင်းပြန်သည်။ မင်းသား၏ကိုယ်ကို မီးတောက်များ ထိသည်နှင့်တစ်ပြိုင် နက် ငြိမ်းသွားပြန်၏။

နောက်ဆုံး၌ ကျောက်တောင်ထိပ်မှ ပစ်ချခိုင်းလေတော့သည်။ သို့ရာတွင် နဂါးက မင်းသားကို ကယ်တင်၍ ဘေးကင်းရာသို့ ဆောင်ယူသွားလေသည်။

mgyoe.com

mgyoe.com

ထိုအခါ မြေလျှောက်လှုပ်၊ တော်လည်း၊ ရောဝတီမြစ်မှာ လှိုင်းလုံးတွေ တက်၊ ကမ်းပြိုနှင့် ထိတ်လန့်စရာတွေ ဖြစ်လာသည်။ နန်းလုမင်းလည်း ကြောက်အားကြီး၍ နန်းတော်မှ ထွက်ပြေးလေရာ မြို့တခါးဝတွင် မြေမျိုခံရလေသည်။ (၂)

ထိုကျောက်တောင်ကြီးမှ ရွှေဂူမြို့ အထက်နားအထိ ဒုတိယမြစ်ကျဉ်းနေရာ ဖြစ်လေသည်။ ဆယ့်သုံးလေးမိုင်ခန့်ရှည်၍ ကိုက်တစ်ရာ့ငါးဆယ်ကျော်သာကျယ်၏။ မြစ်ကြောင်းသည် တောင်မြင့်ကမ်းပါးကြားတွင် စီးရ၏။ ကမ်းပါး ကပ်လှသဖြင့် သစ်ပင်အုပ်ကြားတွင် ဆော့နေသော မျောက်များ၊ ဟိုမှသည်မှ ပျံနေသော ငှက်သီးနက်နက်နှင့် ငှက်များကို နီးနီးမြင်ရတတ်လေသည်။

ရွှေဂူမြို့အနားရောက်လျှင် မြစ်လယ်ရှိ သောင်ကျွန်းကိုလည်းကောင်း၊ သောင်ကျွန်းပြည့် တည်ထားသော ဘုရားစေတီများကိုလည်းကောင်း တွေ့နိုင်လေပြီ။ ရွှေဂူအနေအထားသည် မြန်မာပိုဆန်လာ၏။ ထိုဒေသတွင် အရောင်ခြယ်မြေအိုးတွေထွက်သည်။ ရေယာဉ်ပုံသဏ္ဍာန် ပြောင်းလာသည်ကိုလည်း သတိထားမိရာသည်။ ဗန်းမော်အထက်တွင် ရောကို သစ်လုံးနှင့်ထွင်းလုပ်ထားသော လောင်းကိုယ်တွေ အသုံးများလေသည်။ ရွှေဂူဘက်တွင်ကား စပ်သမွန်များ၊ ဦးကော့ပဲ့ထောင်ပိန်းကောများကို ပိုမြင်လာရပေသည်။

မြစ်ကြောင်းသည် အနောက်ဘက် ဆက်လက်စီး၏။ မြစ်ပြင်တွင် ကျွန်းတွေ၊ သောင်တိမ်တွေ ပေါ်နေ၏။ သောင်တိမ်ပေါ်တွင် မြူးနေကြသော လင်းပိုင်တွေ၊ အစာရှာနေသော ပိန်ညှင်းငှက်တွေ၊ ငှက်ကုလားတွေမှာ မြစ်ပြင်ရှုခင်း ဖြစ်တော့သည်။ ထိုရှုခင်းတစ်လျှောက် လှေသဘော်ာ တရွေ့ရွေ့စုန်လာခဲ့သော် အနောက်ဘက်ကမ်းပေါ်ရှိ ကသာမြို့သို့ ရောက်ပေတော့မည်။

ကသာအောက်နားတွင် အရှေ့ဘက်မှ ရွှေလီမြစ်သည် ရောဝတီမြစ်ထဲသို့ စီးဝင်လေသည်။ ထိုအခါ သစ်ဖောင်ဝါးဖောင် အများအပြား မျောချလာသည်ကို မြင်ရဦးမည်။ ကသာဒေသတစ်ဝိုက်သည် ကိုလိုနီခေတ်က အင်္ဂလိပ်ဘီဘီတီစီကုမ္ပဏီ (၃)၊ စတီးဘရားသားကုမ္ပဏီ (၄) ကဲ့သို့ လိုင်စင်ရ သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများအဖို့ သစ်ထုတ်ရာစခန်း ဖြစ်လေသည်။ အစိုးရသစ်တောဌာနဘက်က သင်းပြီးသားကျွန်းသစ်တွေကို သူတို့ ခုတ်ယူကာ ဆင်ဖြင့်မြစ်ဆိပ်

mgyoe.com

mgyoe.com

အရောက် ဆွဲ၊ ဖောင်ဖွဲ့၊ ရန်ကုန်သို့ မျှောချလေ့ရှိသည်။

ကသာဘက်ရှိ နမ်းပေါင်းတောကား ကျွန်းသစ်၊ ပျဉ်းကတိုး၊ ယမနေ ထူထပ်လှသော တောကြီးပေတည်း။ ထိုတောကြီးတွင် ဆင်၊ ကျား၊ ဒရယ်၊ စိုင်၊ ဆတ်စသည်ဖြင့် တိရစ္ဆာန်ရိုင်းများ ပေါလည်းပေါ၊ စုံလည်းစုံသည်။ ထို့ကြောင့် မုဆိုးများ၏ နတ်ဘုံဟုပင် ဆိုကြလေသည်။

အလျဉ်းသင့်၍ ကိုလိုနီခေတ်က အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို ပြရပေဦးမည်။

တစ်ထောင့်ကိုးရာ ဆယ့်ရှစ်ခု နှစ်လောက်က ဆာဘွဲ့ခံ ဟာကုတ်ဘတ်တလာ (၅)သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဒုတိယဘုရင်ခံ လုပ်ခဲ့ဖူး၏။ ထိုသူသည် အပေါင်းအသင်းများနှင့်အတူ ခရစ်စမတ်ပွဲတော်ရက်အတွင်း ကသာနယ် နမ်းပေါင်း(ရွာ) ဗိုလ်တဲ၌ စတည်းချကာ အမဲပစ်ရန် အစီအစဉ်လုပ်စေခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုအတွက် သစ်တောဘက်ဆိုင်ရာ တောကြပ်၊ တောခေါင်း၊ တောအုပ်၊ ဝန်ထောက်စသူတို့က ကြိုတင်စီမံပေးရသည်။

တောကြပ်တောခေါင်းများသည် နိုဝင်ဘာလကတည်းက နမ်းပေါင်းရွာပတ်လည် မိုင်ပေါင်းများစွာအတွင်း ဆားများစုပုံချထားကြရ၏။ သဘောမှာ အငန်ကို တောရိစ္ဆာန်များ ကြိုက်တတ်သည်ဖြစ်၍ နမ်းပေါင်းရွာအနီးသို့ ထိုနယ်တစ်ဝိုက်ရှိသော တိရစ္ဆာန်များ စုရုံးရောက်ရှိစေရန် ဆားပုံများဖြင့် သွေးဆောင်ခြင်းပင်။ တောတိရစ္ဆာန်များလည်း ဆားကို လာလျက်ကြသည်တွင် ဆိုင်ရာတို့က မကြာခဏ ကြည့်၍ ဖြည့်ပေးရလေသည်။

ဒီဇင်ဘာလ အလယ်လောက်အရောက်တွင် တောတိရစ္ဆာန်ကောင်များသည် နမ်းပေါင်းရွာပတ်ဝန်းကျင်၌ စုပြုံနေကြလေပြီ။ ထိုတောကောင်များ ထိတ်လန့်ထွက်ပြေးမည် စိုးသဖြင့် ကြက်ကလေး ငှက်ကလေးများကိုပင် ဘေးလူတွေ မပစ်ရဟု ဆိုင်ရာတို့က တားဆီးထားကြသည်။ ဧည့်သည်တော်များ တည်းခိုရန် ဗိုလ်တဲလည်း ပြောင်စင်အောင် ရှင်းလင်းထားရလေသည်။ ထိုဗိုလ်တဲမှာ ဝင်းကျယ်သည်။ အစေခံတဲပါသည်။ အိပ်ခန်းနှစ်ခန်း၊ ရေချိုးခန်းတစ်ခန်းအပြင် ကျယ်ပြန့်သော ဝရန်တာလည်းရှိသည်။ တစ်ဖန် ဗိုလ်တဲနှင့် နေရာမလုံလောက်၍ ယာယီမိုးကာတဲများကိုလည်း ထူထောင်ထားရသည်။

ဒီဇင်ဘာလ နှစ်ဆယ့်လေးရက်နေ့တွင် အစိုးရသင်္ဘော သုံးလေးစင်းသည် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ ရေပျံ့ရွာသို့ ဆိုက်ကပ်ရာ ဒုတိယဘုရင်ခံနှင့်

mgyoe.com

mgyoe.com

အတူ သေနတ်ပစ်ဝါသနာပါသော အရာရှိကြီးများ ပါလာကြသည်။ သူတို့၏ ပစ္စည်းများကိုလည်း အစိုးရပိုင်ဆင်၊ စတီးဘရားသားပိုင်၊ ဘီဘီတီစီပိုင်ဆင် များဖြင့် သယ်ဆောင်ကြရလေသည်။

ဒုတိယဘုရင်ခံနှင့် အဖွဲ့လည်း ဗိုလ်တဲနှင့် မိုးကာတဲများ၌ စခန်း ချကြလေသည်။ ထိုရက်အတွင်း ထိုအဖွဲ့ကို မြတောင်၊ ထီးချိုင့် စသော အနီး အနားမြို့ရွာများမှ ယိမ်းအကဖြင့် ဖျော်ဖြေကြရသည်။

တောတိရစ္ဆာန်ကောင်များသည် ထိုနေရာတစ်ဝိုက်တွင် စုရုံးနေလေပြီ။ အဆင်သင့်သောနေ့တွင် ရွာသားများက သေနတ်သမားများရှိရာသို့ တောခြောက် ပေးလိုက်ရသည်။ ထိုအခါ သူတို့က ကုလားထိုင်ပေါ်မှ အေးအေးထိုင်၍ တစ်ကောင်ပြီးတစ်ကောင် ပစ်ချလေတော့သည်။

ပွဲတော်ရက် ပြီးဆုံး၍ ရန်ကုန်သို့ ဒုတိယဘုရင်ခံတို့ လူအုပ်ပြန်သွား သောအခါ နမ်းပေါင်းဗိုလ်တဲတစ်ဝိုက်သည် သားကောင်များ၏ သချိုင်းကုန်းပမာ ဖြစ်နေတော့သည်။ ပုပ်စော်နံ့ ကျန်ရစ်လေသည်။ ရွာသားတို့မှာမူ ဝေစုရ အသားများကို ကျပ်တင်ခြောက်လုပ်၊ အမဲခြောက်လုပ်၊ နေလှန်းစသည်ဖြင့် အတော်စီးပွားဖြစ်၊ အတော်ပျော်ကြလေသည်။ (၆)

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၄။ ကသာမှ မင်းကွန်းအထိ

ကသာမြို့ကို လွန်သောအခါ ဧရာဝတီသည် တောင်ဘက်သို့ ကွေ့ဆင်းလေသည်။ ကသာမှ ထီးချိုင့်မြို့၊ ထို့နောက် မျက်နှာချင်းဆိုင် ကမ်းပေါ်ရှိ အပျိုချောတွေပေါရာ မြတောင်ရွာ၊ ထို့နောက် မဇ္ဈိမဒေသ–သကျသာကီဝင်မင်းများ , လာရောက်နန်းစိုက်ခဲ့ဖူးသည်ဆိုသော တကောင်းမြို့ဟောင်း။ ထိုနေရာ များသည် မြေနုလွင်ပြင်များ ဖြစ်ကြလေသည်။

တစ်ဖန် တကောင်းမှ မလည်ရွာအထိ မိုင်လေးဆယ်ရှိလေသည်။ မလည်ရွာအောက် ရောက်လာသော် တောင်တန်းနိမ့်နိမ့်တွေ ကမ်းစပ်နှင့်နီးလာတော့သည်။ အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင်လည်း ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၏ အဆက်ဖြစ်သော မိုးကုတ်တောင်တန်း မှိုင်းမှိုင်းညိုညိုကို လှမ်းမြင်နိုင်လေသည်။

မိုးကုတ်မြို့သား ပင်လယ်ပြင်မှ ပေခုနစ်ထောင်အမြင့်တွင် တည်ရှိ၍ နာမည်ကျော် နီလာ၊ ပတ္တမြားထွက်ရာ ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းပေါ်ရှိ သပိတ်ကျင်းမြို့သည် မိုးကုတ်၏ဆိပ်ကမ်းမြို့ ဖြစ်လေသည်။

တတိယမြစ်ကျဉ်းသည် သပိတ်ကျင်းအထက် မလည်ရွာမှစ၍ ကျောက်မြောင်းမြို့အနီးတွင် ဆုံးလေသည်။ မြစ်တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင်ကား တောင်များသည် ကမ်းစပ်နားရောက်နေလေသည်။ သပိတ်ကျင်းအောက် နှစ်မိုင်လောက်စုန်လာမိပြီဆိုအံ့။ မြစ်လယ်၌ သစ်ပင်အုပ်အုပ်နှင့် သီဟတောကျွန်းတော်ကို တွေ့ရပေတော့မည်။

ကျွန်းပေါ်ရှိ သီဟတောဘုရားသည် အညာတစ်ခွင်တွင် အဓိကရဖြစ်လေ

mgyoe.com

mgyoe.com

သည်။ ထိုကျွန်းသို့ အထက်သပိတ်ကျင်းဘက်၊ အောက် ရွှေဘို–ကျောက်မြောင်း ဘက်မှ လူအများသည် ဘုရားပွဲတော်အခါသမယတွင် လှေကြီးလှေငယ်ဖြင့် ဘုရားလာဖူးတတ်ကြသည်။ ရှေးမင်းများလက်ထက်က ထိုကျွန်းနှင့် သုံးမိုင် အကွာအဝေးအတွင်း သားငါး ဘေးမဲ့ပေးသည့် အမိန့်တော် ထုတ်ပြန်ထားခဲ့ ဖူးသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ငါးများမှာ ဘေးအန္တရာယ်မရှိ၊ ယဉ်ပါးနေလေသည်။ ဘုရားဖူးများက ခေါ်လိုက်လျှင် အနီးလာတတ်ကြသည်။ ဘုရားဖူးများကလည်း ငါးခေါင်းနှင့် ပါးဟက်ကို ရွှေချပေးတတ်ကြသည်။ (၇)

တတိယမြစ်ကျဉ်းသည် ကျောက်မြောင်းအထိ မိုင်သုံးဆယ်နီးပါး ရှည်လျား၏။ ကျောက်မြောင်းဘက်တွင်ကား ကမ်းစပ်မှ တောင်တွေ နောက်ဆုတ် လာသည်။ မြစ်ပြင် ကျယ်ပြန့်လာ၍ ကိုက်လေးရာ၊ လေးရာ့ငါးဆယ်ခန့်ရှိ သည်။ ကျောက်မြောင်းသည် အနောက်ဘက် ရွှေဘို၏ဆိပ်ကမ်း ဖြစ်လေသည်။ အရှေ့ဘက် စကျင်တောင်များနှင့်လည်း မဝေး။

ဤတွင် ရွှေဘိုဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံကို တတိယအကြိမ် စည်းရုံးခဲ့ သော အလောင်းမင်းတရား၏ ချက်မြှုပ်ဖြစ်ပေ၏။

'ရွှေဘိုသနပ်ခါးတုံးများ ရန်ကုန်လိမ်းဖို့ယူ။
ဘယ်လိုအသားအမည်းမည်း ဝါဝါညက်ညက်ဖြူ'

ဆိုသည့်တေးသွားကိုလည်း သတိရစေ၏။

တစ်ဖန် ကျောက်မြောင်းတစ်ဝိုက်တွင် စဉ့်အိုးအမျိုးမျိုးလုပ်၏။ စကျင် တောင်မှလည်း ကျောက်ဆစ်သမားတွေ ထုခွဲကာ ဘုရားဆင်းတုလုပ်၏။ ထို့နောက် ဧရာဝတီမြစ်ကြောတွင် ရာဝင်အိုးကြီးတွေကို ဖောင်ဖွဲ့၍လည်းကောင်း၊ အိုးကြီးအိုးငယ်ကို ဝါးဖောင်ပေါ်တင်၍လည်းကောင်း မျှောချကာ မြစ်ကမ်း တစ်လျှောက် မြို့ရွာများ၌ ဝင်ထွက်ရောင်းချလေသည်။ ထိုအခါ ဖောင်များ ပေါ်တွင် စကျင်ကျောက်ဆင်းတုတော်များလည်း ပါလာတတ်လေသည်။

ကျောက်မြောင်း–ရွှေဘိုဒေသတွင် ရှုခင်းသည် ခြောက်သွေ့လာပေ သည်။ သစ်ပင်ချုံနွယ်များ ကျဲလာသည်။ တောင်များ ညိုပုပ်ပုပ်အရောင် ပြောင်းလာသည်။ မြစ်ကြောင်းကား မြေပြန့်လွင်ပြင်ကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်း၍ မြစ်ပြင်ကျယ်သည် မှန်၏။ သို့ရာတွင် စည်းသောင်တိမ်သောင်များ ထွန်း၍ ရေကြောင်းများ ကွဲလေသည်။

mgyoe.com

mgyoe.com

ကျောက်မြောင်းမှ ရှိန်းမကား၊ တစ်ဖန် ရှိန်းမကာမှ စုန်လာပြီး အနောက်ဘက် ကမ်းခြေတစ်ကွေ့တွင် အုတ်ထုထည်ကြီးကြီးနှင့် ပုထိုးပျက်ကြီးကို လှမ်းမြင်မိပေတော့မည်။

ထိုအရပ်ကား မင်းကွန်းတည်း။ ပုထိုးပျက်ကား တစ်ထောင့်ခုနစ်ရာ ကိုးဆယ်ပြည့်နှစ်တွင် ဗဒုံမင်း တည်ခဲ့၍ အပြီးမသတ်ခဲ့သော ပေလေးရာ့ငါးဆယ်ပတ်လည်နှင့် ပေတစ်ရာ့ခြောက်ဆယ် အမြင့်ရှိ ပုထိုးတည်း။ ထိုပုထိုးကြီး၏ ရှေ့တွင် ဧရာဝတီမြစ်ကို မျက်နှာမူထိုင်နေသော ခြင်္သေ့ရုပ်ကြီးများလည်း ရှိသည်။ ထိုပုထိုးကြီး၏ မြောက်ဘက်တွင် တန်ချိန်ကိုးဆယ်ရှိ ခေါင်းလောင်းကြီးလည်း ဆွဲထားသည်။ တစ်ဖန် မင်းကွန်းသည် ဒေါ်ဦးဇွန်း လူအိုရုံရှိရာ ဖြစ်ပြန်လေသည်။

ထို့ကြောင့် တစ်ဖက်ကမ်း ခြောက်မိုင်အောက်နားက မန္တလေးမြို့နှင့် အကူးအသန်း အဆက်အသွယ် များလှပေသည်။

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၅။ မန္တလေး

မန္တလေးနယ်သည် ပထဝီဝင်ဆရာများ၏ အခေါ်အဝေါ်အရ (အထက်ရွှေဘိုမှ အောက်သရက်မြို့အထိဖြစ်သော) မိုးနည်းဒေသ၌ ပါဝင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသတွင်း အခြားအရပ်များနည်းတူ ဧရာဝတီမြစ်မကြီးကို အမှီပြု၍ တူးမြောင်းများဖြင့် ရေသွင်းကာ လယ်ယာလုပ်ကြရသည်။ မြစ်တွင်းကျွန်းသောင်များပေါ်တွင် ကိုင်း၊ ဥယျာဉ် လုပ်ကြရသည်။ မိုးတွင်းအခါ မြစ်ရေလျှံ၍ ကမ်းနှစ်ဖက် တင်ကျန်ရစ်သော မြေနုများဖြင့်လည်း စိုက်ပျိုးမှုများ ဖြစ်ထွန်းကြရသည်။

ဤသည် ယေဘုယျ ပထဝီဝင်သဘော ဖြစ်သည်။

မန္တလေးမြို့ သက်သက်အကြောင်းကို ဆိုရသော် ထိုမြို့သည် မန္တလေးတောင်ခြေရင်း၌ တည်ရှိလေသည်။ တစ်ထောင့်ရှစ်ရာ ငါးဆယ့်ခုနစ်ခုနှစ်က မင်းတုန်းမင်း တည်ခဲ့သောမြို့ဖြစ်၍ ရှေးက ရတနာပုံ နေပြည်တော်ဟု အမည်တွင်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်ရှုံးအဆောက်အအုံ၊ ခေတ်တက္ကသိုလ်ကျောင်း၊ ခေတ်လူနေတိုက်၊ ခေတ်ဈေးရုံမျိုးနှင့်ယှဉ်၍ မြို့ရိုးနှင့်ကျုံး၊ တစ်ဖန်ထောင့်မှန်ကျကျ ဖြောင့်တန်းနေသော လမ်းများနှင့် လူကုံထန်တို့၏ ဝင်းများကို ယခုတိုင် တွေ့နိုင်လေသည်။

ပြောစရာတစ်ခုရှိ၏။ ရွှေလီကျွန်းသစ်များဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့သော နန်းတော်အဆောက်အအုံကား (၈)၊ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးခဲ့လေပြီ။ သို့ရာတွင် ရှေးမန္တလေးပုံသွင်အတိုင်း ကုသိုလ်တော်ဘုရား၊ မဟာမုနိ

mgyoe.com

mgyoe.com

ရုပ်ပွားကဲ့သို့ ဘုရားစေတီများသည်လည်းကောင်း၊ ပန်ပုရုပ်ကြွ ခြူးပန်းခြူးနွယ် လက်စွမ်းပြ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းကဲ့သို့ ဘုန်းကြီးကျောင်းများသည်လည်းကောင်း ရှိတန်သလောက် ရှိလေသေးသည်။ ရွှေဆိုင်းရွှေချည်ထိုးလုပ်ငန်း၊ ကြေးသွန်း ကျောက်ဆစ်လုပ်ငန်း၊ မှန်စီရွှေချလုပ်ငန်း၊ ပိုးထည်ချည်ထည်လုပ်ငန်းများလည်း ထွန်းကားသည်။

တစ်ဖန် မြန်မာ့ပညာများ မှေးမှိန်နေသော ကိုလိုနီခေတ် အစပိုင်းကဆို လျှင် စာကြီးပေကြီး တေးကြီးဘွဲ့ကြီးကို စနစ်တကျ လိုက်စားခဲ့သည်မှာ မန္တလေး မြို့သာ အဓိကဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပညာရှိများ၊ ရတုရကန် အဲအန် ချင်းဆိုတတ်သူများ ပေါ်ခဲ့၏။ မန္တလေးမြို့မှ ဇာတ်သမား ကောင်း ကောင်း၊ အငြိမ့်မင်းသမီးကောင်းကောင်း ထွက်ခဲ့၏။ တဖန် ထိုခေတ်က မြန်မာစကားကို ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ကျကျနန ပြောသံကြားလိုလျှင် မန္တလေး မြို့ကို သွားရပေလိမ့်မည်။ ပမာအားဖြင့်–

"မောင်ကြီးနှမ ကျားကိုက်ရပါစေရဲ့"

ဟု နှုတ်ချိုချိုနှင့် အပြောမျိုးကို ဈေးချိုသူများထံမှ ကြားရတတ်လေ သည်။

မန္တလေးနှင့် တစ်ဆက်တည်းရှိနေသည်မှာ အမရပူရမြို့ ဖြစ်လေသည်။ ထိုမြို့သည် မန္တလေးတောင်ဘက် ခြောက်မိုင်အလွန်၊ တောင်သမန်အင်းနှင့် ယှဉ်လျက် သရက်ပင် မန်ကျည်းပင်အုပ်အုပ်တွေအကြား၌ တည်ရှိလေသည်။

ဤတွင် မြို့အစွန် တောင်ပူစာနှစ်ခုထိပ်၌ရှိသော ရွှေကြက်ယက်နှင့် ရွှေကြက်ကျစေတီနှစ်ဆူကို ဧရာဝတီမြစ်ပေါ်မှ လှမ်းမြင်နိုင်လေသည်။ ထိုဘုရား နှစ်ဆူသည်လည်း ဘုရားလောင်းကြက်မင်း ဖြစ်စဉ်က နေခဲ့ဖူးသောနေရာတွင် တည်ထားသော စေတီဘုရားများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြလေသည်။ လိုရာဆုတောင်း ပြည့်တတ်သည်ဟုလည်း ယုံကြည်ကြလေသည်။

အမရပူရ၏ အရှေ့တောင်ဘက်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်ပြန်သော် သပြေတန်း ခံတပ်ဟောင်း၊ ထို့နောက် ဧရာဝတီမြစ်ထဲသို့ စီးဝင်နေသော မြစ်ငယ်မြစ်၊ ထိုမြစ်၏ တစ်ဖက်ကမ်းတွင် အင်းဝမြို့ဟောင်းကို မြင်ရပြန်ဦးမည်။

ဤသည် အရှေ့ဘက်ကမ်း၏ အနေအထားပေတည်း။

အနောက်ဘက်ကို ကြည့်ပါလေဦး၊ အမရပူရနှင့်တည့်တည့် တစ်ဖက်ကမ်း

mgyoe.com

mgyoe.com

တွင် ဇေယျာပူရခေါ် စစ်ကိုင်းမြို့ ရှိလေသည်။ အမရပူရနှင့် စစ်ကိုင်းအကြား တွင်လည်း စစ်ကိုင်း သို့မဟုတ် အင်းဝတံတားကြီးက ကူးဆက်ထားလေသည်။ စစ်ကိုင်းမြို့၏ အနောက်ဘက်တွင်မူ မှိုင်းမှိုင်းညို့ညို့နှင့် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၊ ဝါ၊ မင်းဝံတောင် ရှိပြန်လေသည်။ ထိုတောင်ရိုးတစ်လျှောက်တွင် ထုံးဖြူဖွေးဖွေး နှင့် စေတီများသည်လည်းကောင်း၊ ရွှေဝါချောင်၊ ပိတောက်ချောင်၊ အနုရဒ္ဒါချောင် စသည်ဖြင့် သူတော်စင်များ တရားအားထုတ်ရာ ချောင်များသည်လည်းကောင်း ပေါ်လာသည်။

နေရာအကွက်အကွင်း ကျလှ၏။ သည်တဘက်တွင် စစ်ကိုင်းမြို့နှင့် မင်းဝံတောင် မှိုင်းညို့ညို့၊ ဟိုတစ်ဖက်တွင် ရွှေကြက်ယက်နှင့် ရွှေကြက်ကျစေတီ ဖြူဖြူ၊ အလယ်ကောင်တွင် ဧရာဝတီမြစ် ရေယဉ်ဖွေးဖွေး ကြည်နူးစရာရှုခင်း ပါပေတည်း။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော။ စာဆိုသည် ထိုရှုခင်း၌ ဘဝင်ကျကာ သမီးရည်းစားများ သစ္စာထားဟန် စာဖွဲ့ခဲ့ဖူးလေသည်။ နားထောင်။

ကြက်ညီနောင် ရေဝယ်မျောပါလို့
မြကြော မင်းဝံရွှေတောင်
လဲတော့မရှောင်
အာကာဘောင်၊ ကြယ်ပြောင်ကွဲ့မြေလူး။
ပြည်ဇေယျာ
လေလာရင် မြေပါရွှေ့စေတော့
မအော့ နောင်မမုန်းတယ်
သုံးဘဝကူး။

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၆။ စစ်ကိုင်းအလွန်

မန္တလေး ဂေါဝိန်ဆိပ်မှ ခွာခဲ့ပြီဆိုပါစို့။

စစ်ကိုင်းအလွန်တွင် မြစ်ကြောင်းသည် အနောက်ဘက်သို့ကွေ့၏။ မကြာမီ ရွာသစ်ကြီးကို ဖြတ်သန်းရလေသည်။ ထိုတစ်ဝိုက်ကလူတွေသည် ဇာချဲ့သဖြင့် အလုပ်နှေးကန်တတ်သော သဘောကို ရောဝတီမြစ်ရိုး၌ သွားလာနေသော ငှက်သမွန်နှင့်နှိုင်း၍ စကားပုံ ထိုးထားလေသည်။

ထိုစကားပုံသည် ရွာသစ်ကြီးသို့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ရောက်သူအဖို့ ပို၍ အဓိပ္ပာယ်ပေါ်၏။ ရွာသစ်ကြီးမှာ မန္တလေးနှင့် တစ်ဆယ့်ခြောက်မိုင် ဝေးသည်။ စကားပုံသည်လည်း အခြားမဟုတ်။

"ခတ်ကွင်းပြင်တာနဲ့ ရွာသစ်ကြီးရောက်" ဟူသတည်း။

ရွာသစ်ကြီးနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်နေသည်ကား မြန်မာမင်းများလက်ထက်က ကင်းစခန်း လုပ်ထားခဲ့သော ကျောက်တစ်လုံးရွာ ဖြစ်လေသည်။

ရှေ့ဆက်သော် မြင်းမူ၊ ဆိမီးခုံ၊ နဂါးဗောက်၊ ရန္တပိုစသော မြို့ရွာများကို ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရပြန်၏။ ထို့နောက် တောင်ဘက်သို့ မြစ်ကြောင်းပြောင်း၍ စုန်ဆင်းခဲ့လျှင် မန္တလေးမှ မိုင်ရှစ်ဆယ်ဝေးသော မြင်းခြံမြို့သို့ ဆိုက်ပေတော့မည်။

ဤတွင် မြင်းခြံဆိပ်ကမ်းသည် လွယ်လွယ်နှင့် လှေသင်္ဘောကပ်၍ မရ။ ဆိပ်ကမ်းဝတွင် ရောမသဲသောင်ပြင်ကြီး ခံနေလေသည်။ မြင်းခြံဝန်းကျင်တွင်ကား ဝါခင်း၊ ပဲခင်း၊ နှမ်းခင်း၊ မြေပဲခင်း၊ ဆေးခင်းတွေ ပေါလှ၍

mgyoe.com

mgyoe.com

ဝါကြိတ်စက်၊ ဆီကြိတ်စက် စသည်တို့လည်း ရှိနေ၏။ ထန်းပင် မန်ကျည်းပင် တွေလည်း တစ်ပုံချည်းပင်။

ပြည့်စရာတစ်ခု ရှိလေသည်။ ထိုတစ်ခုသည် သာသနာရေးနှင့် စပ်ဆိုင်နေ၏။ မြင်းခြံတွင် စွန်းလွန်းဂူကျောင်း ရှိလေသည်။ စွန်းလွန်းဆရာတော် ကဝိသည် အာနာပါန (ရှုရှိုက်) ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်၍ တရားထူးရခဲ့သည်ဟု ကျော်ကြား၏။ တစ်ထောင့်ကိုးရာ ငါးဆယ့်နှစ်ခုနှစ်တွင် ပျံလွန်တော်မူသောအခါ၌လည်း ရုပ်ကလာပ်မှာ မပုပ်မသိုး ရှိသည်ဟု အများဆိုကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာတရား ကိုင်းရှိုင်းသူများသည် မြင်းခြံသို့ သွားရောက်လေ့ရှိကြသည်။

စွန်းလွန်းဆရာတော်ကား ပဋိပတ္တိသမားပေတည်း။ လယ်သမားဖြစ်၍ စာပေကျမ်းဂန် မသင်ခဲ့ရ။ သို့ရာတွင် ဆရာသင်ပြသည့်အတိုင်း မဆုတ်မနစ် တရားအားထုတ်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်မူ ပဋိပတ္တိသာသနာသို့ ပရိယတ္တိမှ တစ်ဆင့်တက်ခဲ့ကြလေသည်။ ပရိယတ္တိအခြေခံဖြင့် တရားအားထုတ်က လွယ်လွယ်နှင့် လမ်းမှန်ရောက်နိုင်လေသည်။

မြင်းခြံအောက် အနောက်ဘက်ကမ်းခြေရှိ ပခုက္ကူမြို့ကား ပရိယတ္တိသာသနာ ထွန်းကားရာမြို့ ဖြစ်လေသည်။ မဟာဝိသုတာရာမ ကျောင်းတိုက်၊ မဟာဝိဇယာရာမကျောင်းတိုက်၊ သာသနဝိပုလာရာမ မန္တလေးကျောင်းတိုက် စသော သံဃာကျောင်းတိုက်များ၊ သီလရှင်ကျောင်းတိုက်များရှိ၍ စာချဆရာတော်တို့က ပါဠိပိဋကတ်ကို အဋ္ဌကထာဋီကာတို့ဖြင့် တွဲဖက်၍ ပခုက္ကူနည်းအတိုင်း စာချလေ့ရှိသည်။ စာဆိုစာလိုက် သံဃာများလည်း ရာချီနေပေသည်။

ပခုက္ကူသည် စာသင်ကျောင်းတိုက်အများ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းနိုင်ရအောင်၊ ရဟန်းသံဃာအများကို ဆွမ်းဝတ်၊ ကွမ်းဝတ်ပြည့်နိုင်ရအောင် အရောင်းအဝယ်ကောင်း၍ စီးပွားရေးနယ် ကျယ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထွက်ကုန်များမှာ မြင်းခြံထက် သာချင်သာမည်။ မလျော့။ အကြောင်းတစ်ခုမှာ ပခုက္ကူမြို့တည်ရာသည် အလုံမုံရွာဘက်မှ စီးဆင်းလာသော ချင်းတွင်းမြစ်နှင့် ဧရာဝတီမြစ်မ ပေါင်းရာအောက်နားတွင် ရှိလေသောကြောင့် ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်းဘက်မှ ကုန်ထုတ်ရာဇဟိုဋ္ဌာန ဖြစ်နေသည်။ ထို့ပြင် အနောက်ဘက်ယောချောင်းနှင့် ချင်းတို့ဒေသ၊ ထိုဒေသများနှင့်လည်း အဆက်အသွယ် များလေသည်။ ထို့ကြောင့် အညာကုန် ထွက်ရိုးထွက်စဉ်အပြင် ယောလုံချည်၊ သနပ်ခါး၊ သားရေ၊ သစ်၊

mgyoe.com

mgyoe.com

ထန်းလျက်၊ မန်ကျည်းများများထွက်သည်။ တစ်ရံခါက ကုန်တင်လှေ အစုန် အဆန်များ၍ သစ်ကောင်းပေါလှသဖြင့် လှေစပ်လုပ်ငန်းသည်လည်း ပခုက္ကူ၌ ထွန်းကားခဲ့ပေသည်။ တစ်ဖန် သစ်ကောင်းကို အသုံးပြု၍ ရွှေကူဘုရားတံကဲမှ ဇာတ်ထုပ်များကဲ့သို့ ရှုချင်စရာပန်းပုလက်ရာမျိုးလည်း ပေါများခဲ့ပေသည်။

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၇။ ပုဂံကျက်သရေ

ပခုက္ကူမှ ခရီးဆက်ရသော် တစ်နေ့တစ်လံ ပုဂံ ဘယ်ဝေးမလဲ။

တရွေ့ရွေ့နှင့် နှစ်ဆယ့်ငါးမိုင်ခန့် သွားရ၏။ ဟသ်ာမောင်နှံများ၊ ရေဘဲများ၊ ဝေသာလီဖျိုင်းများ ပျော်မြူးနေကြသော သောင်ပြင်တွင် သောင်မတင်မိအောင် ရှောင်ရ၏။ ထို့နောက် ညာဘက်တွင် တန့်ကြည့်တောင်တန်းသည် လည်းကောင်း၊ ဘယ်ဘက်တွင် ညောင်ဦးမြို့ နတ်သမီးကမ်းပါးစောက်စောက် သည်လည်းကောင်း မြင်ကွင်းသို့ ဝင်လာပေတော့မည်။

ညောင်ဦးမြို့သည် ပုဂံမြို့ဟောင်း၏ ဆိပ်ကမ်းမြို့ ဖြစ်လေသည်။ ပုဂံမှာ သောင်ထွန်း၍ လှေသင်္ဘောမကပ်။ အလယ်ခေတ် မြို့ဟောင်းအဖြစ် ဖြင့်ကား ပြည်တွင်းပြည်ပ နာမည်အလွန်ကြီး၍ ခရီးသည် အလွန်ပေါ၏။

ဆယ့်ခြောက်မိုင် စတုရန်းပတ်လည်၌ လက်ညှိုးထိုးမလွဲ မင်းနှင့်ပြည်သူ တို့ တည်ဆောက်ခဲ့ကြသော မြေစိုက်ဘုရား၊ ဂူဘုရား စုံလှပါပေသည်။ အကောင်းလည်းရှိ၊ ပျက်စီးယိုယွင်းနေသည်လည်း မနည်း။ တောင်ကြီး ရှင်မင်း မဟာဂိရိနတ်ကွန်းရှိရာ ပုပ္ပားတောင် မှိုင်းပြပြကို နောက်ကျောခံ၍ ညောင်ဦးကမ်းပါမှစပြီး ကြည့်လိုက်ပါလေ။

ညောင်ဦးဈေး တောင်ဘက်တွင် သီဟိုဠ်ပုံစံ ဆပဒစေတီ၊ ညောင်ဦးမှ ပုဂံဘက်အထွက်တွင် ကိုယ်လုံးပြည့်ပြည့် ရွှေစည်းခုံစေတီ၊ ပုဂံကမ်းနားထိပ် တွင် စိန်တောင်ပတ်ပတ်လည် ဗူးဘုရား၊ ပုဂံမြို့ထဲတွင် မုခ်လေးမုခ်ပါ

mgyoe.com

mgyoe.com

အာနန္ဒာ၊ ထို့နောက် လိုဏ်နှစ်ထပ်ရှိ သဗ္ဗညု၊ ထို့နောက် ဗိဿနိုးနတ်မင်း– နတ်လှောင်ကျောင်း၊ ထို့နောက် နရသီဟပတေ့မင်း၏ မင်္ဂလာစေတီ၊ ထို့နောက် နတ်လှေကားလေးသွယ်ဖြင့် ရွှေဆံတော်စေတီ။

မြင်းကပါရွာဘက်၊ သီရိပစ္စယာရွာဘက် ကြည့်ပါလေဦး။ ရာဇကုမာရအမတ် ကုသိုလ်တော် ဂူပြောက်ကြီး၊ သထုံမနုဟာမင်းကြီး နန်းဘုရား၊ မဟာယာန ဆေးရေးပန်းချီပြ အပယ်ရတနာ၊ ဇာတ်ငါးရာ့ငါးဆယ် အုတ်ခွက်ထည့် ရွှေဖက်လိပ်၊ ငွေဖက်လိပ်၊ ပုဂံမြို့တောင်ဘက်စွန်းက လောကနန္ဒာစေတီ စသည် စသည်ဖြင့် ဘုရားစေတီတွေ ရှိကြသည်။

ထိုအခါ ထိုစေတီဂူဘုရားများမှ စုလစ်မွန်းချွန်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ခြူးပန်းခြူးနွယ်ရုပ်ကြွ အပြောက်အမွမ်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆန်းကြယ်သော ပန်းချီဆေးရေးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အနူးအညွတ် အာရုံခံနိုင်လေသည်။ ဤသည် ရှေးခေတ်ပုဂံပြည် ကြီးကျယ်ခဲ့ကြောင်း သက်သေခံပင်တည်း။

တစ်ခုတော့ရှိသည်။ ပုဂံပြည်သည် ရှေးသူဟောင်းများ အခေါ်အရ တတ္တဒေသ– ခြောက်သွေ့သောနေရာ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ရေမြေသီးနှံ မဖွံ့ဖြိုးလှ။ ပုဂံသည် ကျောထောက်နောက်ခံအဖြစ် ဆည်မြောင်းပေါသော ကျောက်ဆည်၊ ဝ၊ မြစ်သား ဆယ့်တစ်ခရိုင်ကို အားပြုခဲ့ရလေသည်။ တောင်ဘက် တစ်ဖက်ကမ်းရှိ မင်းဘူး ခြောက်ခရိုင်ကိုလည်း အားပြုခဲ့ရလေသည်။

ပုဂံရောက် ခရီးသည်သည် ရှေးဟောင်းလက်ရာများကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုရုံသာ မဟုတ်သေး။ ကံကောင်းလျှင် ရွှေစည်းခုံဘုရားပွဲမျိုးနှင့် ကြုံရ၊ ဆုံရတတ်လေသည်။

ရွှေစည်းခုံဘုရားပွဲတော်အခါသည် ထွန်တုံးပိတ်ချိန်နှင့် တိုက်ဆိုင်နေသဖြင့် လူစည်ကားမြဲဖြစ်သည်။ သင်္ဘော၊ မော်တော်ကား ရှားပါးသေးသော ခေတ်မျိုးကဆိုလျှင် ပွဲတော်သို့ မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်မှ လာကြသော လှေကြီးလှေငယ်များသည် မြစ်ဆိပ်ကမ်း၌ ပြည့်ကျပ်နေ၏။ ဘုရားဝန်းကျင်တွင် စခန်းချကြသော လှည်းဝိုင်းများသည် သစ်ပင်အောက်၌ တစ်မျိုး၊ ကွင်းပြင်၌တစ်ဖုံဖြစ်၏။ တစ်ဖန် ဘုရားစောင်းတန်းကြီးများတွင် ဘုရားကန်တော့ရန် ဝင်ထွက်နေသူများ ပြည့်နှက်နေသလောက် ဘုရားတစ်ဝိုက်တွင် စားစရာ၊ ဝယ်စရာဈေးဆိုင်တွေ

mgyoe.com

ပြည့်နှက်နေ၏။

ထိုအခါ တန်ဆောင်းအတွင်း ပရိသတ်များလွန်းသဖြင့် တိုးရင်းဝှေ့ရင်း အဖော်ကွဲသူများက မရှား။ ကလေးပျောက်၍ ကလေးနာမည် တကြော်ကြော် ခေါ်ကာ တငိုငို တယိုယို လိုက်ရှာနေသော အမေမျိုးကလည်း ရှိသေးသည်။ ပွဲတော်ဈေးအတွင်း အမေ့လက်ဆွဲကာ တကူကူးမှုတ်လာသော ကလေးများ၊ ပလုတ်တုတ်တုတ်တီးလာသော ကလေးများကလည်း အပုံပင်။

ပွဲတော်ဈေးတန်းကြီးမှာ မျက်စိတစ်ဆုံး ဖြစ်တော့သည်။ အစွန်အဖျား ဘက်က ပိုးထည်ချည်ထည်အမျိုးမျိုး ရောင်းသောဆိုင်များအတွင်း၌ ဈေးသည် များသည် အထည်များကို တရှူမ်းရှူမ်း တဖြန်းဖြန်း ရိုက်ခတ်ပွတ်သပ်ပြသနေကြ သည်။ ယာသမားများကမူ ဆိုပါတော့ –အိမ်ကနွား ပြာနီကလေးအဖို့ ကြေး ဝါနဖားကြိုး ဖောင်းဖောင်းကလေးတွေ၊ ကြေးခလောက်ကလေးတွေ လိုက်ရှာ နေကြသည်။ သူ့နေရာနှင့်သူ ပုံ၍ဆွဲ၍ချိတ်၍ပြသထားသော ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ကြက်သွန်၊ ငရုတ်သီး၊ ပဲ၊ ဆေး၊ ဖက်၊ ရစ်၊ ထွန်တုံး၊ ခြင်းတောင်း၊ ဓားသွေး ကျောက်၊ ကျောက်ပျဉ်ကဲ့သို့ အထက်အောက်ပစ္စည်းတွေကိုကား ကြည့်သူက ကြည့်၊ ဝယ်သူကဝယ်နှင့် ရှိနေကြသည်။

ညဘက် မီးရောင်တွေအကြား လှည့်ပါလေဦး။ ရုပ်သေးပွဲ၊ ဇာတ်ပွဲ၊ ကြက်တူရွေးဆပ်ကပ်ပွဲတွေ စုံလှပေသည်။ ကြည့်ချင်ပွဲ၊ ရုံပွဲနှစ်မျိုးစလုံး တွေ့နိုင်လေသည်။ ထိုအခါ နာမည်ကြီး ဇာတ်အဖွဲ့များက ရွက်ဖျင်ရုံကြီးများ ထိုးကာ ရုံဝင်ခယူ၍ ကပြကြလေသည်။ ဘုရားဒကာ ဦးဘိုးစိန်ကြီး၏ ရုံပွဲ မျိုးဆိုလျှင် ခုနစ်ညမျှ ကသွားနိုင်ခဲ့လေသည်ဖြစ်သည်။ (၉)

ပြောစရာတစ်ခုရှိသည်။ ခေတ်ပြောင်း၍ ပွဲတော်အသွင်းကား ပြောင်းသ လောက်ပြောင်းခဲ့ပြီ။ သို့ရာတွင် ဘုရားပွဲတော်အချိန်ကား နှစ်စဉ် ထွန်တုံးပိတ်ချိန် ပင် ဖြစ်သည်။ စည်ကားမြဲ စည်ကားလေသည်။

ဘုရားပွဲတော်နှင့် ဆုံမဆုံကိစ္စမှာ ခရီးသည်ရောက်သည့်အချိန် ကာလ အပေါ် တည်နေပေသည်။ ဘယ်လိုပင်ဖြစ်စေ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ၊ ရှေးဟောင်း အနုလက်ရာများကိုမူ ကြည်ကြည်နူးနူး မြင်တွေ့သွားရပေလိမ့် မည်။ တစ်ဖန် ဒေသထွက် ယွန်းထည်တစ်ခုနှစ်ခုနှင့် ပုံးရည်ကြီးတို့ကို အိမ်

mgyoe.com

mgyoe.com

အပြန်လက်ဆောင်အဖြစ် ပါသွားလိမ့်ဦးမည်မှုချဖြစ်သည်။

ဤတွင် လူအုပ်နှင့်အတူ ပုဂံသို့ အမှတ်တမဲ့ လိုက်လာခဲ့ဖူးသော မန္တလေးသား ခရီးသည်တစ်ဦးသည် ရှေးဟောင်းလက်ရာများကို ကြည့်ရှုပြီးသည့်နောက်–

"ပုဂံကို လာရမယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော် မကြည်နူးမိပါဘူး၊ အခုရောက်လာလို့ အံ့ဩစရာတွေကို တွေ့ရတော့မှ မရောက်မိဘဲများ သေသွားရရင် ခက်ရချည်ရဲ့လို့ အောက်မေ့မိတယ်"ဟု ဝန်ခံစကား ပြောခဲ့လေသည်။ (၁၀)

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၈။ ရေနံမြေမှ ပြည်သို့

ပုဂံနောက် တွေ့လာရမည့်ဒေသသည် မြေဆီမှ ရွှေရည်ထွက်ရာ ဖြစ်လေသည်။ မြစ်အနောက်ဘက်ကမ်းမှ ရေနံချပ်နှင့် လမ်းရွာ၊ မြစ်အရှေ့ဘက်ကမ်းမှ စဥ့်ကူးနှင့်ချောက်၊ ထို့နောက် ချောက်မှ မိုင်လေးဆယ်ဝေးသော ရေနံချောင်းမြို့။ ဤနေရာတစ်လျှောက် မြစ်ကြောင်းသည် ဖြောင့်လိုက်ကောက်လိုက်ရှိလေသည်။ ကမ်းပါးတွေ မတ်စောက်လေသည်။ ကုန်းပေါ်တွင်မူ မျှော်စင်တွေနှင့် ရေနံတွင်းများ၊ စက်ရုံများသည် ကောင်းကင်သို့ ထိုးထွက်နေကြသည်။

ထိုရေနံတွင်းများ၊ စက်ရုံများကို ကိုလိုနီခေတ်က ဘီအိုစီ (၁၁)၊ အိုင်ဘီပီ (၁၂) စသော အင်္ဂလိပ်နှင့်ကုလား ရေနံကုမ္ပဏီများက အငှားရထား၊ အပိုင်ရထားခဲ့လေသည်။ မူလက လက်ယက်တွင်းများဖြင့် ရေနံတူးခဲ့ကြသော တွင်းစားများထံမှ သူတို့ လွယ်လွယ်နှင့် အငှားစာချုပ်ရ၊ သို့မဟုတ် ဈေးပေါပေါနှင့် ဝယ်၊ ထို့နော် အမေရိကန်ပါရဂူတွေငှား၊ ထို့နောက် ခေတ်စက်ကိရိယာများဖြင့် ရေနံစိမ်း တိုးချဲ့တူးယူ၊ ထို့နောက် အောက်အရပ်ရှိ သန်လျင်ဘက်သို့ ပိုက်လိုင်းများဖြင့်ပို့ကာ ရေနံဆီ၊ ဖယောင်းတိုင်၊ မာတ်ဆီ၊ စက်ဆီ ထုတ်လုပ်ပြီးလျှင် နိုင်ငံခြားတင်ပို့ရောင်းချခဲ့ကြသည်။ အကြီးအကျယ်လည်း မြတ်စွန်း၏။ ထိုအခါ မြန်မာနှင့် ကုလားလုပ်သားများအဖို့ အကျိုးအနည်းငယ်သာ ခံစားရပြီး မကြာခဏ သပိတ်မှောက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ ယခုခေတ်တွင်ကား ရေနံလုပ်ငန်းကို အစိုးရကိုယ်တိုင် ဦးစီးလုပ်ကိုင်နေလေပြီ။

စကားချပ်ပါဦးအံ့။ ချောက်မြို့နှင့် သုံးမိုင်အကွာရှိ စလေမြို့ကို

mgyoe.com

mgyoe.com

သတိပြုရန် လိုလေသည်။ စလေသည် ဆီးသီးအထွက်အပြု နာမည်ကြီး၏။ ထို့ပြင် စာဆိုဦးပုည၏အရပ် ဖြစ်ခဲ့၍လားမသိ၊ လမ်းကလေးတွေက ကွေ့ကွေ့ ကောက်ကောက်ဖြစ်နေကာ သစ်ပင်ရိပ်ကလေးများလည်းရ၍ နေပြောက်ကလေး တွေက ဟိုတစ်ကွက် သည်တစ်ကွက်ထိုးနှင့် ကဗျာဆန်လှပေသည်။ ထို့အတူ စလေမှ ဆယ့်ငါးမိုင်ဝေးသော ဆင်ဖြူကျွန်းမြို့သည် မြန်မာ့ရှေးသမိုင်းနှင့် ဆက်စပ်နေပေ၏။ ရှေးက ထိုနေရာမှ စလင်းချောင်းအတိုင်း ရခိုင်ဘက်သို့ စစ်ချီတတ်လေသည်။ တစ်ဖန်–

ရေငန်ရေချို နှစ်နိုင်ငံအတွင်းမှာ
ကြိုင်လှျံသတင်း အမည်တူ မပေါ်ပါ၍
မဒီမူအကျော်မှာ ဒြပ်သတင်းကြီးလောက်အောင်
ဇာတ်မင်းသမီးမှာ တဆောင်တယောင်ကနိုင်သည့်
မောင်အောင်ဗလ (၁၃)
၏ ဇာတိချက်မြှုပ်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

ခရီးစဉ်ကို ပြန်ကောက်ပါဦးအံ့။ ရေနံချောင်းအောက် မိုင်အစိတ်အကွာ၊ အနောက်ဘက်ကမ်းပေါ်တွင် မင်းဘူးမြို့ ရှိလေသည်။ မင်းဘူးသည် စက်တော် ရာသို့ သွားရာစခန်းဖြစ်၍ တစ်ကြောင်း၊ အနီးအနားတွင် နဂါးဖွက်တောင်၊ ဝါ၊ ရွှံ့မီးတောင် ရှိ၍တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် လူသိများလေသည်။ တစ်ဖန် မုန်းချောင်း၊ မန်းချောင်း၊ စလင်းချောင်းတို့မှ မြောင်းသွယ်ထားလေသဖြင့် စိုက်ပျိုးရေး ကောင်းကောင်း ဖြစ်ထွန်းလေသည်။ ထို့ပြင် ရေနံတွင်းများ အသစ်တူး၍ ရသဖြင့် စီးပွားရေး တိုးတက်နေသည်။

မင်းဘူးနှင့် တားလွယ်ခုတ် မြစ်ကမ်းပါးစောက်ပေါ်တွင်ကား ရွှေတဝင်းဝင်း နှင့် မြသလွန်ဘုရားကို မြင်နိုင်လေသည်။ ထိုဘုရားသည် မကွေးမြို့၏ ကျက် သရေဆောင် ဖြစ်တော့သည်။ စီးပွားရေးအရ ဆိုရပါသော် မကွေးသည် စားနှင့်ကွမ်းညှပ်အပြင် နောက်ခံနယ်များမှထွက်သော နှမ်းနှင့်မြေပဲ အကြီးအကျယ် ရောင်းဝယ်ရာမြို့ ဖြစ်လေသည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ ဆိုရပြန်သော် ပေလေးပင် ရှင်လေးပါး ထွန်းကားရာမြို့ဟု စာပေလောက၌ ထင်ရှားခဲ့သော တောင်တွင်း ကြီးမြို့သည် မကွေးနယ်ထဲ၌ ရှိလေသည်။

ထိုကမှ အရှေ့ဘက် မြစ်ကြောင်းကွေ့သည့်အတိုင်း လှေသဘော်ာ စုန်

mgyoe.com

mgyoe.com

ဆင်းလာပြန်သော် အနောက်ဘက် ရခိုင်ရိုးမမှ ဖြာထွက်သော တောင်စွယ်သည်လည်းကောင်း၊ အရှေ့ဘက် ပဲခူးရိုးမမှ ဖြာထွက်လာသော တောင်စွယ်သည်လည်းကောင်း ကမ်းပါးအထိရောက်သည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ခရီးစဉ်လိုက် မြို့ရွာများမှာမူ အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ မင်းလှနှင့် မလွန်၊ ထို့နောက် အရှေ့ဘက်ကမ်းရှိ ဆင်ပေါင်ဝဲနှင့် အောင်လံမြို့များ ဖြစ်ကြလေသည်။

အောင်လံအကြောင်းကို အနည်းငယ်ဆိုရပေဦးမည်။ ထိုမြို့ကို မူလက အာလံဟု ခေါ်လေသည်။ ဖြစ်ပုံမှာ တစ်ထောင့်ရှစ်ရာ ငါးဆယ့်နှစ်ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာနိုင်ငံကို ဒုတိယအကြိမ် စစ်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ မြန်မာဘက်က အရေးနိမ့်လေသည်။

ထိုအခါ အင်္ဂလိပ်တပ်သည် ရောဝတီမြစ် အရှေ့ဘက်ကမ်းရှိ မြေထဲမြို့အထိ ချီတက်ကာ အောက်မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်ပိုင်နက်အဖြစ် ကြေညာလိုက်လေသည်။ မြေထဲမြို့အထက် ခြောက်မိုင်အကွာတွင်လည်း နယ်ခြားကျောက်တိုင် စိုက်ထူ၍ နယ်နိမိတ် သတ်မှတ်လေသည်။ ထိုနယ်နိမိတ်သည် အရှေ့ဘက်တောင်ငူမြို့အထက်မြို့လှနှင့် တစ်တန်းတည်းဖြစ်လေသည်။ နယ်နိမိတ်ကျောက်တိုင် စိုက်ခဲ့သူမှာ အခြားမဟုတ်။ ဗိုလ်မှူးဂရန့်အာလံ ဖြစ်လေသည် (၁၄)။ မြေထဲဘက်မှ လူအများသည်လည်း မြို့ကို တစ်စစ စွန့်ခွာ၍ ကြေးနီချောင်းတောင်ဘက်တွင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြသည်။ ထိုနေရာတွင် ဝါဂွမ်းနှင့်မြေပဲဆီစက်များ တည်ဆောက်ပြန်ရာ မြို့အဖြစ် ကြီးပွားတိုးတက်လာပြီး ကျောက်တိုင်စိုက်သူ အာလံအမည်ဖြင့် မြို့အမည် တွင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအမည်ကိုပင် အောင်လံမြို့ဟူ၍ တစ်ထောင့်ကိုးရာ ငါးဆယ့်ရှစ်ခုနှစ်တွင် ပြောင်းလဲသမုတ်ခဲ့ကြသည်။

အောင်လံအောက် အနောက်ဘက်ကမ်းရှိမြို့မှာ ဘိလပ်မြေထုတ်လုပ်ရာ သရက်မြို့ ဖြစ်လေသည်။ သရက်ကိုကျော်သော် ညောင်ပင်ဆိပ်၊ တစ်ဖန် ဆေးရွက် များများစားစားစိုက်ရာ ကမ္မ၊ ထို့နောက် အနောက်ဘက်ကမ်းတွင် ဖိုးဦးတောင်ကိုလည်းကောင်း၊ အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင် ပြည်မြို့ကိုလည်းကောင်း ချဉ်းကပ်လေတော့မည်။

ပြည်မြို့မှ ရွှေဆံတော်စေတီသည် ရှေးဟောင်းစေတီဘုရား ဖြစ်လေသည်။

mgyoe.com

mgyoe.com

ထို့ပြင် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလေသည်မှာ ပြည်မြို့အရှေ့တောင်ဘက် ငါးမိုင် အကွာရှိ မှော်ဇာရွာတစ်ဝိုက်သည် ပျူလူမျိုးများ နေထိုင်ခဲ့ရာ သရေခေတ္တရာ မြို့တော်ဟောင်း ဖြစ်နေခြင်းပင်။ ယခုခေတ်တွင်ကား ပြည်သည် ရေလမ်း၊ ကုန်းလမ်း၊ လေလမ်းစုံသည့်အပြင် အထက်ဒေသနှင့် အောက်အရပ် ကုန်ဖလှယ်ရာမြို့ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ရခိုင်တောင်ကုတ်ဘက်သို့သွားရာ ကားလမ်းစခန်းဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ အထည်ရက်လုပ်ရာ ရွှေတောင်နှင့်ဆက်သွယ်နေ၍လည်း ကောင်း အရေးပါလှပေသည်။

ပြည်မှလှေသင်္ဘော ခွာလေသော် မကြာမီ ထုံးဘိုရွာကို ဖြတ်သန်းရတော့မည်။ ထိုရွာအနီးတွင် မြစ်ကမ်းပါးအရောက် ထိုးထွက်နေသော ကျောက်နံရံ ကျယ်ကြီးရှိလေသည်။ အကောက်တောင်ဟု ခေါ်၏။ ထိုအကောက်တောင်နံရံများတွင် ဘုရားဆင်းတုပုံတော် အမျိုးမျိုးကို ကြည်ညိုစရာ ထွင်းထုထားသည်ကို မြစ်ထဲမှ မြင်နိုင်လေသည်။

ထိုအဖြစ်သနစ်နှင့်စပ်၍ လူကြီးသူမများ ပြောခဲ့သော စကားအစဉ်အလာ ရှိလေသည်။ ရှိပုံမှာ ဗဒုံမင်းလက်ထက်က ရခိုင်ဘက်သို့ စစ်ချီခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ မြို့တော်မြောက်ဦးသို့ ရှေ့တပ်က ရောက်ခဲ့လေသည်။ နောက်တပ်ကမူ အင်အားဖြည့်ရန် အကောက်တောင်ဘက်တွင် စောင့်ဆိုင်းနေရသည်။ တပ်သားများအထဲတွင်လည်း နဂိုက အမရပူရရှိ ကျောက်ဆစ်သမားများ ပါလာခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် အားလပ်နေသည့်အချိန်အတွင်း အကောက်တောင်နံရံများတွင် ဘုရားဆင်းတု စတင်ထွင်းထုခဲ့လေသည်ဟူ၏။ (၁၅)

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၉။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်

ပြည်မြို့အောက် မိုင်ငါးဆယ်ခန့်ရှိ မြန်အောင်သို့ လှေသင်္ဘောရောက်သော် မိုးကောင်း၍ စိမ်းစိုသောဒေသကို မြင်နိုင်လာပြီ။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်အစကို တွေ့နိုင်လာပြီ။

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်၏ မူလအဖြစ်ကို ဆိုရလျှင် ဧရာဝတီမြစ်သည် ရေစီးနှင့်အတူ နုန်းမြေများကို သယ်ဆောင်ရာက တဖြည်းဖြည်း ပို့လာပြီး မြေနုကျွန်းပေါ်လာခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုအခါ ဧရာဝတီမြစ်သည် မြန်အောင်မြို့အောက်နားမှစ၍ ပုသိမ်မြစ်၊ ရွှေးမြစ်၊ ဧရာဝတီမြစ်မကြီး၊ ဖျာပုံမြစ် စသည်ဖြင့် မြစ်ငယ်များ၊ ချောင်းများ ခွဲ၍ခွဲ၍ မုတ္တမပင်လယ်ထဲသို့ စီးဝင်ခဲ့လေသည်။ (ရန်ကုန်မြစ်မှာကား လှိုင်မြစ်၊ ပန်းလှိုင်မြစ်များမှနေ၍ ဧရာဝတီမြစ်မကြီးနှင့် ဆက်သွယ်ရလေသည် ဖြစ်သည်)

မြစ်ချောင်းတွေအကြားရှိ မြေပြင်အနေအထားသည်လည်း ကျွန်းကြီးများသဖွယ် ရှိလေသည်။ ထိုမြေပြင်အတွင်းပိုင်းရှိ ရေဆင်းမကောင်းသည့်နေရာများသည် အင်းအိုင်များ ဖြစ်နေကြသည်။ ထိုကျွန်းကြီးများ ပတ်လည်တွင် မိုးတွင်းအခါ မြစ်ချောင်းရေလျှံခြင်း ကာကွယ်ရန် တာရိုးများ တည်ဆောက်စိုက်ပျိုးမြေများအဖြစ် ပြုပြင်ထားခဲ့ရလေသည်။ (၁၆)

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသကား အထက်အညာနှင့် လူနေချင်းမတူ။ အထက်အညာတွင် မြန်မာများသာ အဓိက နေထိုင်ကြသည်။ ဤဒေသတွင်မူ မြန်မာများ၊ ကရင်များ၊ မွန်အဆက်အနွယ်များ၊ နိုင်ငံခြားသားများ ရောနှောနေထိုင်

mgyoe.com

mgyoe.com

ကြသည်။ ကရင်ရွာတွေ၊ မွန်နာမည်နှင့် မြို့ရွာတွေလည်း ပေါများပါပေသည်။ အပင်တွေဆိုလျှင် ခနိပင်၊ ကနစိုပင်များသာမက မွန်များရှေးက အနေကြာခဲ့ဖူးသောကြောင့်ပေထင့်၊ မွန်သံပါသော အပင်အခေါ်အဝေါ် စသည်ဖြင့် ရှိနေလေသည်။

လွန်ခဲ့သော အနှစ်လေးငါးဆယ်က အောက်သားတွေကြားတွင် ပျံ့နှံ့နေခဲ့သော ပြက်လုံးတစ်ခုကို သာဓက ပြပါအံ့။

အထက်အညာမှ ဘုန်းကြီးတစ်ပါးသည် အောက်ရွာဒေသတွင် အခြေစိုက်ရန် လှေကြုံနှင့် လိုက်လာ၏။ လှေပေါ်မှ မျှော်ကြည့်ရင်း ရေလယ်ကောင်တွင် သောင်ဖွေးဖွေးမြင်၍ လှေသမားကို–

"ဟောဟိုဟာ ဘာလဲ ဒကာရဲ့"

ဟု မေးလေသည်။ လှေသမားက–

"လတာ ခေါ်ပါတယ်ဘုရား"

ဟု ပြန်လျှောက်လေသည်။ ဘုန်းကြီးသည် လတာ လတာဟု အဖန်ဖန် မှတ်သားထားပေ၏။ ထို့နောက် သစ်ပင်ကိုင်းကိုင်းတစ်ခုကို မြင်၍ မေးပြန်၏။

"လမုပင်ပါတဲ့ဘုရား"

ဟု လှေသမားက ဖြေပြန်၏။

"အင်း ခုတင်က လတာ၊ အခုဟာ လမု၊ ကိုင်း ဆက်ပြီးလှော်ဦး"ဟု ဘုန်းကြီးက အမိန့်ရှိလေသည်။ ခရီးအတန်ရောက်လာသော် ဘုန်းကြီးက ကမ်းစပ်တစ်နေရာတွင် လှေအကပ်ခိုင်းလေသည်။

"ကဲ ဒကာ၊ ဟိုသစ်ပင်ကလေးမှာ ကြိုးချည်ပေတော့"

ဘုန်းကြီး၏ အပြောကို နားမရှင်းသည်နှင့် လှေသမားက–

"ဘယ်သစ်ပင်လဲ ဘုရာ့၊ ဒီလမဲ့ပင်မှာလား"

ဟု ပြန်လျှောက်လေသည်။ ဘုန်းကြီးလည်း လ အသုံးချည်းကြားနေရ၍ စိတ်တိုကာ–

"အေးအေး လ–မဲ့ပင်မှာ လ–လှေဆိုက်ပြီး လ–ဆွမ်းစားမယ်"

ဟု ပြန်ပြောလိုက်လေသည်။ (၁၇)

ခရီးစဉ် ပြန်ဆက်ရသော်–

mgyoe.com

mgyoe.com

မြန်အောင်မှ စုန်ဆင်းလာသော လှေသင်္ဘောသည် မြစ်ထဲတွင် တံငါပိုက်တွေကို ဖြတ်သန်းလာရပေလိမ့်မည်။ ဘေးဘီက သောင်တွေပေါ်တွင် ရေတိ၊ ကြက်သွန် စိုက်ခင်းတွေကို မြင်ရပေလိမ့်မည်။ အဝေးတွင် ကောက်ပင်စိမ်းလဲ့လဲ့နှင့် လယ်ကွင်းတွေ လယ်ကွင်းတွေကို မျက်စိတစ်ဆုံး မြင်ရပေလိမ့်မည်။

အကယ်၍ ဧရာဝတီမြစ်မကြီးအတိုင်း စုန်ဆင်းလာသည်ဆိုအံ့။ ဓနိပင်၊ အုန်းပင်တွေဖားဖား ဝေနေသော ကြံခင်း၊ ဟင်္သာတ၊ ဓနုဖြူ၊ ညောင်တုန်းမြို့များကို ရောက်ရတော့မည်။ ထိုမြို့များကမ်းပါးတွင် တာဖို့ထားသည်ကို တွေ့ရပေဦးမည်။ ထိုအရပ်ကား ဒီရေ အတက်အကျရှိသောနေရာများ ဖြစ်ကြတော့သည်။ ဒီရေအတက်အကျနှင့်လိုက်၍ ဇေဒါအုပ်ပြာလဲ့လဲ့ ဝါတာတာသည်လည်း လှေသင်္ဘောနှင့်ယှဉ်၍ အစုန်အဆန် မျောပါတတ်လေသည်။

ညောင်တုန်းမြို့အောက်တွင် ဧရာဝတီမြစ်မကြီးသည် မြစ်ငယ်၊ ချောင်းတိုများ ထပ်မံဖြာထွက်ပြန်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝါးခယ်မ၊ မြောင်းမြ၊ မအူပင်၊ မော်လမြိုင်ကျွန်း၊ ဖျာပုံ၊ ဒေးဒရဲ စသည်ဖြင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တစ်ပြင်လုံး လှေသင်္ဘော ကူးသန်းသွားလာနိုင်လေသည်။ ပြည်ပနိုင်ငံခြားနှင့် ရေလမ်းအဆက်အသွယ်မှာကား မြစ်ဝကျွန်းပေါ် အနောက်ဘက်ရှိ ပုသိမ်မြို့နှင့် အရှေ့ဘက်ရှိ ရန်ကုန်မြို့တို့မှတစ်ဆင့် ရနိုင်လေသည်။ ပုသိမ်မြို့သည် မြန်မာမင်းများလက်ထက်ကတည်းကပင် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်း ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန်မြို့မှာမူ တံငါရွာငယ်အဖြစ်မှ ကိုလိုနီခေတ်တွင် မြို့တော်အဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့ပြီးလျှင် ပြည်တွင်းပြည်ပ ဆက်သွယ်ကူးသန်းရေးတွင် အရေးအပါဆုံးအခြေသို့ ရောက်လေသည်။

ဤတွင် ဧရာဝတီ မြစ်ရိုးတစ်လျှောက် အညာနှင့် အောက်အရပ်ကုန်ကူးကြပုံ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ပြပါဦးအံ့။

နှစ်ဆယ်ရာစု ရှေ့ပိုင်းကာလတွင် အင်္ဂလိပ်တို့၏ ဧရာဝတီ ဖလော်တီလာ မီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီ (၁၈)ပိုင် မီးသင်္ဘောများသည် ရန်ကုန်နှင့် ဗန်းမော်မြို့အကြား မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင် ခရီးသည် တင်ကာချကာ ကုန်ပစ္စည်းတင်ကာချကာ သွားလာနေခဲ့ကြ၏။ ထိုမီးသင်္ဘောများနှင့် တစ်ချိန်တည်းပင် အညာနှင့် အောက်အရပ်မြို့ရွာများ၌ ဆိုက်ကပ်ကာ ကုန်ပစ္စည်း ရောင်းချသော မြန်မာပိန်းကောလှေများ၏ အခန်းကဏ္ဍကလည်း မသေးလှပေ။

mgyoe.com

mgyoe.com

ထိုလှေမျိုးမှာ ဦးကော့ပဲ့ထောင် ဖြစ်လေသည်။ ဦးပိုင်းတွင် ကြေးနီကြေးဝါပြား ပတ်ထားသဖြင့် ပြောင်လက်နေသည်။ ပဲ့ဖျားတွင် အရုပ်အမျိုးမျိုး ပန်းအမျိုးမျိုး ထုထားသည်။ လှေပုံပန်းသည် ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ပနံရ၏။ ဧရာဝတီမြစ် ရေပြင်ပေါ်တွင် အထက်အောက် စုန်ဆန်သွားလာသည့်အခါ အလွန်ကြည့်၍ကောင်းလေသည်။

အောက်မြို့ကျေးရွာ ဆိပ်ကမ်းကို အညာလှေကြီးဆိုက်လာပြီ ဆိုပါစို့။ အရပ်ထဲက မိန်းမ ယောကျ်ားတွေ ဝယ်ဖို့ခြမ်းဖို့ အုတ်အော်သောင်းတင်း ဆင်းလာကြလိမ့်မည်။ သူတို့နှင့်အတူ ကလေးတွေလည်း ပါလာလေ့ရှိသည်။

လှေသူကြီးမောင်နှံ ပုံပန်းကို ကြည့်ပါလေဦး။ သူတို့နှစ်ဦးစလုံး ကိုယ်ခပ်ဖိုင့်ဖိုင့် ရှိနေတတ်သည်။ လှေသူကြီးမှာ မျက်နှာခံ့ခံ့ညားညား ဖြစ်သည်။ ကွမ်းဝါးနေဖို့က များသည်။ ပဝါထုံးခြောက်ရောင်ပေါင်း၍ ပုဆိုး အချိတ်ရောင် ကန့်လန့်စင်း ဝတ်ထားကောင်း ဝတ်ထားမည်။ လှေသူကြီး ကတော်မှာမူ မျက်နှာဝိုင်းဝိုင်း၊ ချင်းစောင်ကြီးကို ခေါင်းတွင်ပတ်၍ ပိတ်အင်္ကျီ လက်တို အသားကြမ်းကြမ်းနှင့် ယောလုံချည်ဝတ်ထားကောင်း ဝတ်ထားမည်။ လှေသူကြီး ကဲ့သို့ပင် ကွမ်းကြိုက်တတ်၍ သွားများ ရှားစေးရောင်ထနေစရာ အကြောင်းရှိသည်။ သူတို့နှစ်ဦးစလုံးပင် နှုတ်ချိုကြမည်မှာ သေချာပေသည်။

"အညာကုန်တွေ စုံပါရော၊ ကျောက်ပျဉ်၊ ယွန်းအစ်၊ ထန်းလျက်တို့၊ ပုံးရည်ကြီးတို့ ပါတယ်တဲ့ဟေ့"

ဤသို့ ကြော်ငြာသံတွေ ကြားလာရသည်။

"ကြည့်စမ်း သနပ်ခါးခေါက်ကြီးက ကောင်းလိုက်တာ။ ဟိုဖိုးဝရုပ်ကြီးက ချစ်စရာကြီး"

ဤသို့ ပြောသူတွေလည်း မရှား။

"ဒီကြေးစည်ကလေးက အသံ သာလိုက်တာ။ ဒီကတ်ကြေးကကော၊ ဒီဓားကကော၊ ဦးကြီးတို့မှာ ဆီး(ဇီး)မှုန့်တွေပါလာသေးသလား၊ ဘာပဲမျိုးများ ပါသေးသလဲ"

ဤသို့မေးသူတွေလည်း အပုံပင်။

"မောင့်မေမေ ကြိုက်တတ်တဲ့ မကွေးနှမ်းဆီ ဆုံဆီစစ်ပါလာတယ်လို့ ပြောလိုက်ပါနော်"

mgyoe.com

mgyoe.com

ဤသို့ လှေသူကြီးထံမှ စကားဦးသန်းသံလည်း တစ်ခါတစ်ရံ ထွက်လာတတ်သည်။

"ဒီမယ် ဦးကြီးရဲ့၊ အမေက သူမှာလိုက်တဲ့ ဆေးရိုးကောင်းကောင်း ပါလာသလားတဲ့။ ပြီးတော့ အဖေမှာလိုက်တဲ့ လက်ဖက်ခြောက်ရယ်၊ သကာရည်ရယ်၊ ထန်းလျက်ဖြူဆုပ်ကြီးတွေရယ်"

"သြော်... ဟုတ်တယ် လုံမလေးရဲ့၊ ဒါတွေလည်း အကုန်ပါတာပဲ၊ ပြောလိုက်ပါကွယ်၊ မင်းအဖေကို"

ဤသို့ ဈေးသည်နှင့် ဈေးဝယ် အမေးအဖြေလုပ်ကြသည်လည်း ရှိပေ၏။ (၁၉)

အညာလှေကြီးသည် ပါသမျှကုန်တွေကို ရောင်း၍ အောက်ပြည်အောက်ရွာမှ အပြန်တွင် ဆား၊ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ဆန် စသည်ကို တင်သွားတတ်လေသည်။

အညာလှေကြီး ကုန်ရောင်းသကဲ့သို့ တိုင်းခြားကုန်သည်ပိုင်းက ကုန်ရောင်းပုံ ထပ်ဖြည့်လိုပေသေးသည်။ ကိုလိုနီခေတ်မြို့ကြီးများတွင် (၂၀)၊ ဂျီကေပီကုမ္ပဏီ (၂၁)၊ ဝပ်ဆင်ကုမ္ပဏီ (၂၂) စသည်ဖြင့် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများပိုင် ကုန်ပဒေသာတိုက်များ ဖွင့်ထားခဲ့လေသည်။

ဤတွင် ဝပ်ဆင်ကုမ္ပဏီသည် အခြားကုမ္ပဏီများလောက် မြို့ရွာများတွင် တိုက်ခွဲမများ။ ရန်ကုန်မြို့ ပန်းဆိုးတန်း၊ အမှတ်တစ်ရာခြောက်ဆယ့်သုံးတွင် ပင်မတိုက်ကြီးရှိ၍ မန္တလေးတွင် တိုက်ခွဲထားသည်။ သို့ရာတွင် မိမိတိုက်မှ ကုန်များကို ရောဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် မြို့ရွာနှံ့အောင် စီစဉ်ပုံမှာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလေသည်။

ဝပ်ဆင်ကုမ္ပဏီသည် မြို့ရွာများရှိ လူကုံထံများ၊ နိုင်ငံခြားကုန်နှစ်သက်တတ်သူများထံသို့ မိမိထုတ်ဝေသော ကော်ဇောသစ် မဂ္ဂဇင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကုန်ကက်တလောက် စာအုပ်ကိုလည်းကောင်း ပို့ထားနှင့်လေသည်။ ထို့နောက် ရောဝတီ ဖလောတီလာ မီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီမှ မီးသင်္ဘောနှင့် စီပိတ္တွဲသမ္ဗန် ငှားထားလေသည်။ သင်္ဘော ဒုတိယထပ်နှင့် စီပိတွဲသမ္ဗန်နှစ်ထပ်တွင် မော်တော်ကား၊ စက်ဘီး၊ သားရေရှူးဖိနပ်၊ အဝတ်ရှူးဖိနပ်၊ လက်ပတ်နာရီ၊ တိုင်ကပ်နာရီ၊ စားပွဲတင်နာရီ၊ ချည်ထည်စ၊ ပိုးထည်စ၊ ဇာစ၊ ချုပ်ပြီးရှပ်အင်္ကျီ၊

mgyoe.com

mgyoe.com
ဆွယ်တာအင်္ကျီ၊ သိုးမွေးအင်္ကျီ၊ ခေါင်းစွပ်၊ ဂွမ်းစောင်၊ စီးကရက်၊ မှန်၊ ပေါင်ဒါဘူး၊ ရေမွှေးပုလင်း၊ ခေါက်ခုတင်၊ လက်နှိပ်ဓာတ်မီး၊ ဖဲထီး၊ မိုးကာအင်္ကျီ၊ သားရေအိတ်၊ ဓာတ်ဘူး၊ ဇွန်း၊ ကြွေပန်းကန်၊ ဒန်အိုးဒန်ခွက်၊ မြင်းကုန်းနှီး၊ စာရေးစက္ကူအလှ၊ ကော်ဇော၊ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ၊ သံမဏိသေတ္တာ၊ မီးခံသေတ္တာ၊ ဓာတ်ပုံရိုက်ပစ္စည်း၊ လက်ယာသုံးပစ္စည်း စသည်ဖြင့် လူတကာအကြိုက် နိုင်ငံခြားပစ္စည်း၊ နိုင်ငံခြားဟန်ပစ္စည်းမျိုးစုံကို အကန့်အကန့်ခင်းကျင်း၍ အထက်ဆန်လေသည်။ ထို့နောက် ကြုံရာမြို့ရွာများတွင် ဆိုက်ကပ်၍ အေးအေး ဆေးဆေး ပစ္စည်းရောင်းချလေသည်။ အထက်မြို့ရွာသို့ သင်္ဘောဆန်တက်၍ ပစ္စည်းရောင်းချသည်မှာ ပခုက္ကူမြို့မျိုး ရောက်သည်အထိ ဖြစ်ပေ၏။ ပခုက္ကူမြို့ မျိုးသို့ သင်္ဘောဆိုက်ပြီဆိုလျှင်လည်း မြို့ခံလူကြီး၊ လူငယ်၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမတွေသာမဟုတ်၊ တောပိုင်းက လူကြီး၊ လူငယ်၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမတွေပါ ဘုရားပွဲတော်တွင် ဈေးဝယ်လာသည့်ပမာ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်နှင့် မြို့တက်လာ ကြ၍ သင်္ဘောအထက်အောက် ပြည့်ကျပ်နေလေတော့သည် (၂၃)။

ဤရွှေ့ဤမျှကား မိုင်တစ်ထောင်ကျော် ရှည်လျားသော ဧရာဝတီမြစ် ရိုးတစ်လျှောက်ရှုခင်း ဖြစ်ပါပေသတည်း။

*

mgyoe.com

mgyoe.com

အပိုင်းနှစ်

သူ့ကမ်းပါးတွင်
လယ်သမားလုပ်သား၊ စီးပွားတည်ဆောက်
တို့ပြည်မောက်ခဲ့။

သူ့ကမ်းပါးတွင်
ဘုရားပုထိုး၊ မိုးစွင့်တည်ဆောက်
တို့ပြည်မောက်ခဲ့။

သူ့ကမ်းပါးတွင်
ထီးများ နန်းများ၊ ငွားငွားတည်ဆောက်
တို့ပြည်မောက်ခဲ့။

မင်းနေပြည်များ
သူ့ကမ်းပါးတွင်၊ ဟိုနားပေါ်လိုက်
ပျောက်သွားလိုက်နှင့်၊ လှိုင်းရိုက်လောကခံ
မမြဲပြန်လည်း၊ ငွေလျှံမြနှစ်
ရောမြစ်ကား၊ နှစ်ပေါင်းထောင်သောင်း
သိန်းသန်းညောင်းလည်း၊ အားကောင်းစွာပင် စီးဆင်းဆဲ။

အံ့မောင်

mgyoe.com

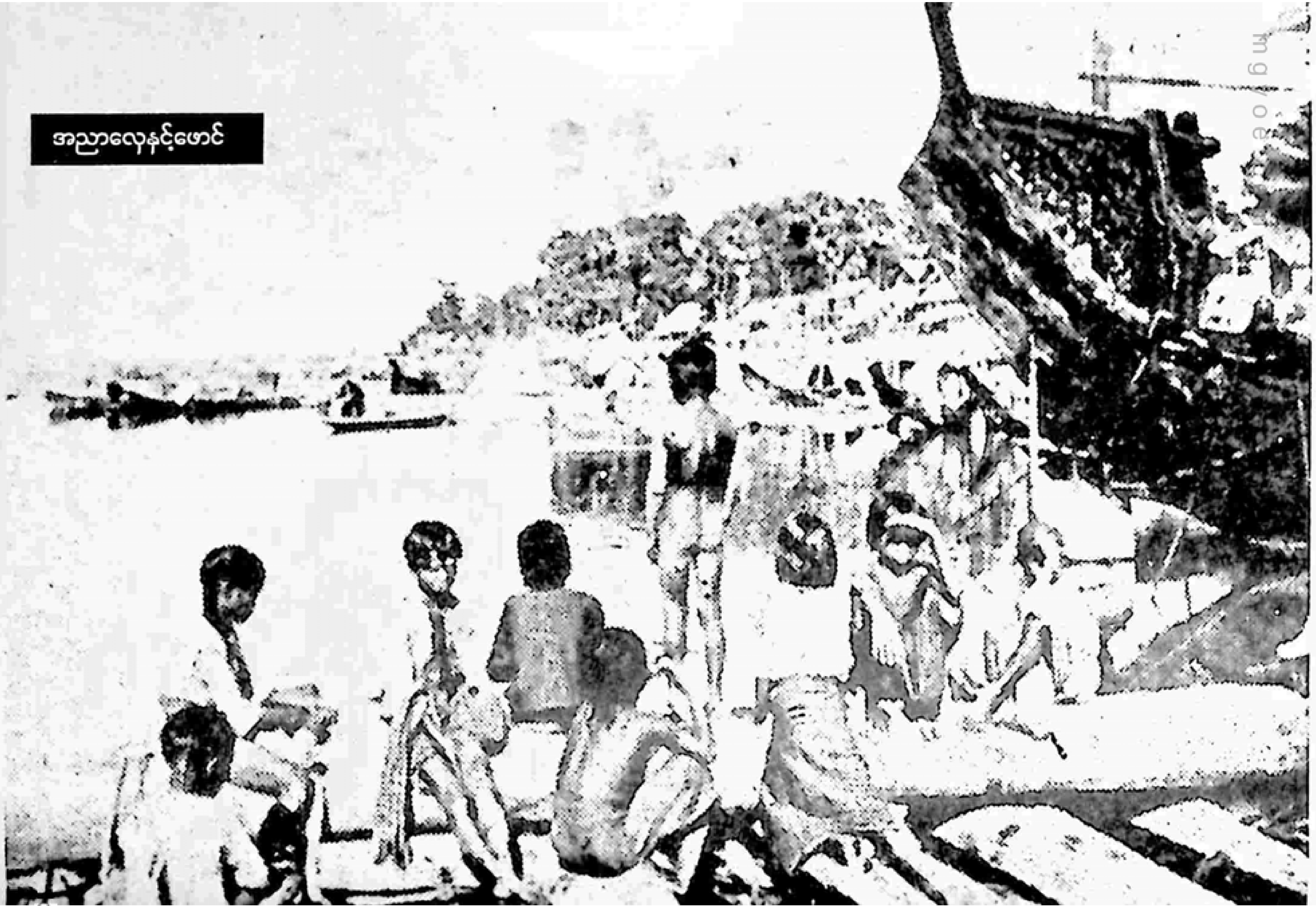

mgyoe.com

mgyoe.com

၁။ သမိုင်းအစ

ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်း၌ လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ထွန်းတိုးပွားလာပုံကို သက္ကရာဇ်စဉ်၍၊ သမိုင်းထိုး၍ ဖော်ပြပါဦးအံ့။

နှစ်ပေါင်း ခြောက်ထောင်လောက်ကစ၍–

ရွှေဘို–ဟလင်းဘက်

စစ်ကိုင်း–အမရပူရဘက်

ပခုက္ကူ–မြင်းခြံဘက်

ပုဂံ–ညောင်ဦးဘက်

သရက်–မင်းဘူးဘက်

ချင်းတွင်း အရှေ့နှင့် အနောက်ဘက်တွင်

လူသားတို့သည် အုပ်စုဖွဲ့၊ သားငါးတိရစ္ဆာန် ရှာဖွေခဲ့ရာ အခြေမှတိုး၍ အိမ်ရာထောင်ကာ ဝါးခင်း ထန်းလက်ကာမိုး အိမ်ဆောက်ကာ၊ ရွာတည်ကာ စူးဆောက်၊ တံစည်းပဲခွပ်၊ တူးရွင်းပြား၊ ပုဆိန်စသော ကျောက်သစ်ကိရိယာ အသုံးပြုပြီးလျှင် စပါး၊ ပဲ၊ ပြောင်း၊ ပိန်းဥ၊ မျောက်ဥ၊ ဘူး၊ ဖရုံ၊ သခွားတို့ကို စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်သည့် အခြေသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။

တစ်ဖန်၊ ကျွဲ၊ နွား၊ ကြက်၊ ခွေး၊ မြင်းတို့ကို ယဉ်ပါးစေ၍ အချို့ကို လုပ်ငန်းတွင် ခိုင်းနိုင်ခဲ့လေသည်။

တစ်ဖန် ဖင်လုံအိုးများလုပ်၍ ပစ္စည်းများကို ရေရှည်ထားသို လာခဲ့လေသည်။

mgyoe.com

mgyoe.com

တစ်ဖန် လျှော်တေအဝတ်စကို ယောကျ်ား မိန်းမ ဝတ်၍ဖြစ်စေ၊ ယောကျ်ားက ဆေမင်းကြောင်ထိုး၊ မိန်းမက ရောင်စုံပုတီးဆင်၍ဖြစ်စေ တင့်တယ်မှု ရှာခဲ့လေသည်။

ဤသို့အားဖြင့် လူနေမှု ချောင်ချိလာလေသည်။

သူတို့သည် ရေ မြေ တော တောင်နှင့် လက်ပွန်းတတီးနေရ၍ ထိုရေမြေတောတောင်၏ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးကို ခံစားသိရှိကြပေ၏။ ထို့ကြောင့် ရေမြေတောတောင်ကို ဝိညာဉ်သွင်းကာ၊ နတ်အမှတ်ပြုကာ မိမိတို့ ဘေးမခရအောင်နှင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းရအောင် ကိုးကွယ်ပသခဲ့ကြသည်ဟုဆိုရန် ရှိလေသည်။

တစ်ဖန် တမလွန်ဘဝကို ယုံကြည်ကြသဖြင့် ကွယ်လွန်သူ အိမ်သား၏ ဝိညာဉ်ကို မိမိတို့အပေါ်တွင် ရှိရလေအောင် ထိုသူ့အရိုးပြာကို အိမ်တွင်း၌ ထားသိုခဲ့ကြသည်ဟုလည်း ဆိုရန်ရှိလေသည်။ (၂၄)

ဤသည် သမိုင်းမတိုင်မီခေတ်ဟုခေါ်သော အက္ခရာစာပေ မပေါ်မီခေတ်၏ အခြေအနေပေတည်း။ စာနှင့်ပေနှင့် ခေတ်ကား ခရစ်နှစ် ပေါ်ဦးစအခါတွင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအခါ အာရှမြောက်ပိုင်းမှ အသားဝါ မွန်ဂိုလွိုက်မျိုးနွယ်ဝင် မွန်လူမျိုးက ပထမ၊ ပျူ၊ နာဂ၊ ချင်း၊ ကရင် စသည့် လူမျိုးများက ဒုတိယ ဟူ၍ (ယခုခေတ် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင်) တောင်ဘက်ဒေသများသို့ အသုတ်လိုက် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်း သုတေသီအချို့က ဆိုလေသည်။ (၂၅)

စကားချပ်ရဦးမည်။ ခြောက်ရာစုဘီစီတွင် သကျသာကီဝင်မင်း အဘိရာဇာနှင့် နောက်ပါတို့သည် အနောက်မဇ္ဈိမဒေသမှ အထက်ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းရှိ တကောင်းသို့ လာရောက်ထီးနန်း စိုက်ထူခဲ့ကြသည်ဟူသော အစဉ်အလာ အဆိုအမိန့်ရှိခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ဆိုင်ရာဝတ္ထုပစ္စည်း အထောက်အထား ရှာမရသေးသဖြင့် ဤမျှသာ ဖော်ပြလိုပေသည်။ (၂၆)

ပြန်ကောက်ပါဦးအံ့။ ရွှေဘို–ဟလင်းဘက်၊ တောင်တွင်းကြီး–ကုက္ကိုဝ္ဂဘက်၊ ပြည်–မှော်ဇာဘက် ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်တွင် နေထိုင်လာသူတို့သည် ပျူလူမျိုးတို့ ဖြစ်ကြလေသည်။ ထို့အတူ နာဂတို့သည် ယခုခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်ဘက်တွင်လည်းကောင်း၊ ချင်းတို့သည် ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်းတွင်လည်းကောင်း၊ ကရင်တို့သည် ပဲခူးရိုးမအရှေ့ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်းတွင်

mgyoe.com

mgyoe.com

လည်းကောင်း နေထိုင်ကြလေသည်။ မွန်တို့မှာမူ မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့ အရှေ့နှင့် အနောက်ဒေသတွင်လည်းကောင်း၊ မဲနံမြစ်ဝှမ်းတွင်လည်းကောင်း၊ အရှေ့ အနောက် ဖြန့်၍နေထိုင်ကြလေသည်။

ပျူတို့သည် ကျောက်ခေတ်သစ်လူသား၏ အမွေကို ဆက်ခံတိုးပွားခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ မိုးရေသုံး၍လည်းကောင်း၊ မြောင်းသွယ်၍လည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုးရာတွင် ကျွမ်းကျင်လာကြပေ၏။ အိုးထိန်းစက်သုံး၍ အခင်းအကွက်ပါသောအိုးကို သုံးတတ်လာကြပေ၏။ ကြေးဖလား၊ ငွေကြုတ်၊ စည်ပုံပုတီး၊ တိရစ္ဆာန်ပုံဖော် ပုတီး၊ ရွှေပုတီးစသည့် အနုလက်ရာများကို တီထွင်လာကြပေ၏။ ဘာသာအယူဝါဒတွင်ကား တမလွန်ဘဝကို ယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း ကွယ်လွန်သူကို မီးရှို့ကာ အရိုးပြာကို အိုးတွင်ထည့်သိမ်းဆည်းထားမြှုပ် ထားခဲ့ကြသည်။

ထို့နောက် မွန်တို့နည်းတူ ယခုခေတ် ပါကစ္စတန်နှင့် အိန္ဒိယဘက်မှ အလေ့အလာတွေ၊ လူတွေနှင့် တွေ့ကြုံရဖန် များခဲ့လေရာ သူတို့၏ လူနေမှုသည် ပို၍ ကြွယ်ဝလာတော့သည်။ ဟိုဘက်က အလေ့အလာတွေ၊ ဟိုဘက်ကလူတွေသည်လည်း အများအားဖြင့် ပင်လယ်ခရီး ဖြတ်သန်း၍ ရောဝတီမြစ်ကြောင်း အတိုင်း ဝင်ခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် သူတို့သည် ကျုံးမြို့ရိုးနှင့် မြို့ပြတည်ဆောက်နိုင်ရအောင် တိုးတက်လာခဲ့ပေသည်။ သူတို့ တည်ထောင်သော မြို့ပြအမည်များကိုပင် ဟိုဘက်က အာရိယန်အခေါ်ကို တု၍မှည့်ခဲ့ကြသည်။

တုပုံမှာ တောင်တွင်းကြီး–ကုက္ကိုဝ္ဂဘက်တွင် ဗိဿနိုးပြည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြည်–မှော်ဇာဘက်တွင် သရေခေတ္တရာပြည် ဟူ၍လည်းကောင်း အမည်မှည့်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်တော့သည်။

ဤတွင် ပြည်ပမလေ့ထုံးစံကို အနည်းငယ် ဖော်ပြဦးမည်။

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၂။ အာရိယန်ယဉ်ကျေးမှု

ခြောက်ရာစုဘီစီတွင် အိန္ဒုမြစ်ဝှမ်း (ဥတ္တရာပထ)နှင့် ဂင်္ဂါယမုနာမြစ်ဝှမ်း (မဇ္ဈိမဒေသ)မှ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေးအခြေအနေသည် ဤသို့ ဖြစ်လေသည်။

ဤအချိန် ဤဒေသတွင် အာရိယန်မျိုးနွယ်တို့၏ ဂန္ဓာရ၊ ကမ္ဗောဇ၊ ကာသိ၊ ကောသလ၊ မဂဓ၊ ဝဇ္ဇီ၊ မလ္လ၊ ပဉ္စာလကဲ့သို့ တိုင်း(ပြည်)ကြီး ဆယ့်ခြောက်တိုင်း(ပြည်) ရှိခဲ့လေပြီ။ အသားဖြူ မျက်စိပြာ အာရိယန်တို့သည်လည်း ပြည်ပမှရောက်လာပြီးလျှင် နဂိုရှိရင်းစွဲ အသားမည်း ဒြဝိဒိယန်လူမျိုးတို့ကို နှိမ်နင်း၍ တိုင်းပြည် ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။ တိုင်းဆယ့်ခြောက်တိုင်းအနက် မဂဓကဲ့သို့တိုင်းတွင် မျိုးရိုးစဉ်လာ (မိစဉ်ဖလိုက်) ဘုရင်အုပ်ချုပ်ရေး ထွန်းကား၍ ဝဇ္ဇီကဲ့သို့တိုင်းတွင် ဂဏအုပ်ချုပ်ရေး၊ ဝါ၊ အထက်တန်းစားချင်း ရွေးကောက်ရသော အုပ်ချုပ်ရေး ထွန်းကားလေသည်။ (၂၇)

တိုင်းပြည် အုပ်ချုပ်သူများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် စစ်ရေးကျွမ်းကျင်သော ခတ္တိယမျိုး ဖြစ်လေသည်။ တိုင်းပြည်ရှိ ကျန်အမျိုးအစားမှာမူ ဘာသာရေးဆရာ၊ မင်းဆရာဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏား၊ ကုန်သွယ်လယ်လုပ်ဝေဿ၊ အနိုင်ခံဒြဝိဒိယန်လူမျိုးဖြစ်သော အောက်တန်းအလုပ်သမားသုဒ္ဒဟူ၍ ဖြစ်ကြသည်။ လုပ်ငန်းတာဝန်အရ လူတန်းစားလေးမျိုး ကွဲပြားခြင်းပေတည်း။

ဘာသာရေးကို ဆိုရပေဦးမည်။ ဘာသာရေးသည်လည်း အဆင့်ဆင့်ရှိလေသည်။

ရှေးဦး ပထမက နေ၊ မိုးကောင်းကင်၊ လေ၊ မီးစသော သဘာဝဓာတ်

mgyoe.com

mgyoe.com

များကို လူတို့ ကြောက်ရွံ့ခန့်ညားခဲ့ကြလေသည်။ ထိုအခါ ထိုအရာတို့ကိုပင် သူရိယ၊ ဣန္ဒြေ၊ ဝရုဏ၊ အဂ္ဂိစသည်ဖြင့် နတ်အမှတ်ပြုကာ ဘေးကင်းရန်ကင်း ယဇ်ပူဇော် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြလေသည်။

ထို့နောက် ပုဂ္ဂိုလ်အချို့တွင် ဆင်ခြင်စဉ်းစားခြင်းအမှု ရှိခဲ့လေသည်။ စဉ်းစားပုံမှာ ဗြာဟ္မန်ဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာသည် တစ်လောကလုံး ပျံ့နှံ့၍ ထာဝရလည်းတည်၊ ဝိသေသလည်း ကင်းပေ၏။ လူတို့၏ အတ္တဝိညာဉ်မှာလည်း ဗြာဟ္မန်၏ အစိတ်အပိုင်းပင် ဖြစ်ပေ၏။ တစ်နည်းဆိုရသော် ဗြာဟ္မန်သည် လူသတ္တဝါတို့၏ဝိညာဉ် (သို့မဟုတ် သန္တာန်)တွင် ကိန်းအောင်းနေပေ၏။ သို့ရာတွင် မာယာပိတ်ဖုံးနေ၍ ကာမတဏှာ ကပ်ငြိနေ၍ ဝိညာဉ်သည် အမှန် မမြင်နိုင်။ ထိုအခါ အနားမနေရ၊ ဘဝပြောင်းကာ သံသရာလည်ကာနှင့် ဒုက္ခ သုက္ခ ကြုံကြရလေသည်။ ထိုသံသရာဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရန်၊ ဝါ၊ ဗြာဟ္မန်နှင့် တပူးတပေါင်းတည်းအဖြစ် ရောက်ရန်၊ ယောဂီတပသီအကျင့် ကျင့်၍ ကိုယ်နှုတ် နှလုံး ဖြူစင်စေရလေသည်။ တရားကိုယ်ရှာသူတို့လည်း အိမ်တွင်း၌ဖြစ်စေ၊ တောထွက်ရသေ့ရဟန်းပြု၍ဖြစ်စေ ခြိုးခြံခေါင်းပါးစွာ အကျင့်ကျင့်ကြံ လာတော့ သည်။

ဤတွင် ဝိသေသကင်းသော ပရမတ္ထသစ္စာကို လူအချို့က မထင်မြင် နိုင်ကြ။ သူတို့က အထည်ဒြဗ်တွေ့ချင်သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုးကွယ်မှုရှာသည်။ ထိုအခါ လောကအနှံ့တည်မြဲရာ၊ တည်သူမည်သည် ဗိဿနိုးနတ်မင်းကြီးဟူ၍ သူတို့သန္တာန်၌ ထင်လာလေသည်။ ထိုနတ်မင်းကြီးသည် အစအဦးနတ်ဖြစ်၍ သမုဒ္ဒရာရေပြင်၌ လဲလျောင်းနေလေသည်။ အမှန်ဆိုလျှင် ထိုနတ်မင်းကြီး၏ မူလဇာစ်မြစ်သည် နေမင်း၏ လက္ခဏာနှင့်မကင်း။ သို့ရာတွင် ပုဂ္ဂလဝိသေသ တိုးပွားခဲ့တော့သည်။

ထိုဗိဿနိုး နတ်မင်းကြီး၏ ခန္ဓာကိုယ်မှ ကြာပန်းပေါက်လာပေ၏။ ထိုကြာပန်းမှ ဗြဟ္မာကြီးနှင့် သိဝနတ်မင်းကြီး (ပရမိသွာ) ပေါ်လာသည်။ ဤတွင် ဗြဟ္မာကြီးသည် ကမ္ဘာလောကကို ဖန်ဆင်းမှုနှင့် စပ်ဆိုင်၍ သိဝနတ်မင်း ကြီးသည် ကမ္ဘာလောကကို ဖျက်ဆီးမှု (တစ်ဖန် ပြန်လည်ဖန်တီးမှု)နှင့် စပ်ဆိုင်လေသည်။ တစ်ဖန် ဗိဿနိုးနတ်မင်းကြီး၏ သဏ္ဍာန်မှာ ရင်ဘတ်၌ သီရိဝစ္ဆ မွေးညင်းရှိသည့်အပြင် လက်တွင် ကြာပန်း၊ ခရုသင်း၊ တင်းပုတ်၊

mgyoe.com

mgyoe.com

သံကွင်းများကိုင်၍ ဂဠုန်စီးထားဟန်ဖြစ်သည်။ လူတို့နည်းတူ သူ့တွင် ကြင်ရာလည်းရှိ၍ ထိုကြင်ရာမှာ သီရိ (ဝါ၊ လက္ခမိ) နတ်သမီးဖြစ်သည်။

ထို့အတူ ဗြဟ္မာကြီး၏ သဏ္ဌာန်မှာ ခေါင်းလေးလုံးရှိသည့်အပြင် လက်တွင် ဝေဒကျမ်း၊ ပုတီး၊ အမွေးဆီခွက်၊ ဆီခပ်ဇွန်းများကိုင်၍ ဟသ်ာစီး ထားဟန်ဖြစ်သည်။ သူ၏ ကြင်ရာမှာ သုရဿတီနတ်သမီး ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် သိဝနတ်မင်းကြီး၏ သဏ္ဌာန်မှာ ခေါင်းတွင် ဆံကျစ်ထုံး၍ လည်ပင်းတွင် လူ့ခေါင်းခွံများနှင့် စီထားသော ပုတီးကို ဆင်ထားသည့်အပြင် လက်တွင် ကြာပွင့်နှင့် တြိသူလခက်ရင်းသုံးခွကိုကိုင်၍ နွားလားဥသဘကို စီးထားဟန် ဖြစ်သည်။ သူ၏ ကြင်ရာမှာ စန္ဒီ (ဝါ၊ ပါဝတီ) နတ်သမီးဖြစ်သည်။ (၂၈)

ဤဘာသာရေး အယူအဆများကို နောင်အခါ ဗြာဟ္မဏ–ဟိန္ဒူဘာသာ ဟူ၍ ပေါင်းရုံးခေါ်ခဲ့ကြလေသည်။

အခြေအနေ ဖြစ်လာပုံမှာ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဝေဒ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဥပနိသျကျမ်းစာများကို ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားများက လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရင်း နီးစပ်ယဥ်ပါးနေခဲ့ခြင်းပင်။ သူတို့သည် ယဇ်ပူဇော်ပွဲ အစီအရင်ကို ခမ်းကြီးနား ကြီးလုပ်လာသည်။ ဘာသာရေးဩဇာ ဝင်နေသောမင်းတို့ အခမ်းအနားကို ပုံကြီးချဲ့လာသည်။ တရားကျင့်သည့်အမှုတွင် နည်းပေးလမ်းပြလုပ်လာသည်။ ထို့ပြင် သူတို့သာလျှင် လူအထဲတွင် အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်သည်၊ သူတို့သာလျှင် ဗြာဟ္မဏဟူသော မျိုးရိုးဇာတိအရ ဘာသာရေး အစီအရင်၊ မင်းတို့ အစီအရင် တွင် ရှေ့ဆောင်ခွင့်ရှိသည်၊ သူတို့သာလျှင် ဗြာဟ္မန်နှင့်ပူးပေါင်းရေးတွင် သိနားလည်သည်ဟူ၍ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဆိုလာခဲ့တော့သည်။ ထိုအခါ အခြားလူတန်းစား အပေါ် သူတို့၏ဩဇာ ညောင်းခဲ့တော့သည်။

ဆိုစရာတစ်ခု ရှိလေသည်။ ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားတို့၏ ဩဇာတိက္ကမသည် ဟိမဝန္တာတောင်ခြေရှိ မဇ္ဈိမဒေသ (ယခုခေတ် နီပေါနယ်စပ်ရှိ) သက္ကတိုင်း ကပိလဝတ်ပြည်ဘက်တွင် မကြီးလှ။ ထိုဘက်တွင် ဝဇ္ဇီများကဲ့သို့ သကျသာကီဝင် ရာဇာမျိုးနွယ်သည် အလှည့်ကျရွေးကောက် အုပ်ချုပ်ရိုး ရှိလေသည်။ ထိုအထဲတွင် သုဒ္ဓေါဒနရာဇာ ပါလေသည်။ (၂၉)

သုဒ္ဓေါဒနရာဇာနှင့် မာယာဒေဝီမိဖုရားမှ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို ဖွားလေ သည်။ ထိုမင်းသားကား ထူးခြားသူပေတည်း။ သူ့ကို လုမ္ဗိနီဥယျာဥ်တွင်း၌

mgyoe.com

mgyoe.com

မွေးဖွားစဉ်က မြေကြီးမှ ကြာခံလာသည်ဟု ဆိုကြသည်။ (၂၉က)။ ထို့ပြင် လောကအလုံးကို အစိုးရသော စကြဝတေးမင်း ဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟု ဟောကိန်း ထုတ်သူက ထုတ်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် သူသည် သူ့ပတ်ဝန်းကျင်လောကကို မပျော်ပိုက်၊ မင်းစည်းစိမ်ကို မတပ်မက်။ နှစ်ဆယ့်ကိုးနှစ်အရွယ်တွင် သားမယားကို စွန့်ခွာ၍ တောထွက်တရားရှာခဲ့လေသည်။ တောတွင်း၌ ခြောက်နှစ်ကြာသည်။

ထိုအတွင်း တောနေရသေ့ရဟန်းများကို သူ ဆည်းကပ်၏။ ဈာန်သမာပတ်သာ ရလေသည်။ တရားကို မမြင်။ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ကျင့်ကြည့်၏။ ပင်ပန်းသည်သာ အဖတ်တင်လေသည်။ ထိုအခါ ဂယာအရပ်ရှိ ညောင်ပင်ရင်း၌ တစ်ဦးတည်းထိုင်ကာ မိမိနည်းဖြင့် အလယ်အလတ်တရားကို ရှာလေသည်။

ဤတွင်မှ အလုံးစုံသိမြင်သော ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော့သည်။ တရားထူး ရတော့သည်ဟု ပိဋကတ်စာပေများက ဆိုလေသည်။

ဗုဒ္ဓ သိမြင်ခဲ့သော တရားထူးကား အခြားမဟုတ်။ လူတို့တွင် သမုဒယတဏှာ အစွဲရှိ၍ ဘဝအသစ်အသစ် ဖြစ်ကြရလေသည်။ ဘဝအသစ် ဖြစ်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခ ကြုံကြရပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် အတ္တအစွဲပြုတ်၍ သီလ သမာဓိ ပညာပြည့်စုံရန် လိုသည်။ ဝါ၊ အမြင်မှန်၊ အတွေးမှန်၊ အပြောမှန်၊ အလုပ်မှန်သည့် လမ်းစဉ် (မဂ္ဂင် ၈ပါး) လိုက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤတွင်မှ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ ဆိုက်လေမည်ဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓသည် တရားထူးရပြီးသည်နောက် ညောင်ပင် (နောင်အခေါ် ဗောဓိပင်) တစ်ဝိုက်၌ လေးဆယ့်ကိုးရက် သီတင်းသုံးပေ၏။ တဖုဿနှင့် ဘလ္လိက ကုန်သည်နှစ်ယောက် ဦးဦးဖျားဖျား လာရောက်ဆည်းကပ်သည်ကို ခံပေ၏။ ထို့နောက် ဂယာမှ ဗာရာဏသီပြည်အနီးရှိ မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွ၍ 'တရားဘီး စလည်' စေတော့သည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်း ငါးဦးကို ဗောဓိ ညောင်ပင်၌ သိခဲ့သော ဓမ္မစကြာတရား ဟောလေသည်။

ထိုအခါမှစ၍ ဗုဒ္ဓသည် ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် မြို့ရွာအနှံ့လှည့်၍ ရဟန်းရှင်လူတို့ကို ကရုဏာဖြင့် တစ်ကိုယ်ချင်း စိတ်ဖြူစင်သန့်ရှင်းရေးတရား၊ လူ လူချင်း (မင်းနှင့်ပြည်သူ၊ အလုပ်ရှင်နှင့် အလုပ်သမား၊ အိမ်သားတစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက်) မျှမျှတတ ဆက်ဆံရေးတရား ဟောခဲ့လေသည်။ ဟောရာတွင်

mgyoe.com

m.gyoe.com

ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားနှင့် မင်းစိုးရာဇာတို့၏ သသ်ကရိုက်စကားကိုမသုံး။ အများနားလည်နိုင်သော (သသ်ကရိုက်မှ ဆင်းသက်၍ နောင်အခါ ပါဠိဟု အမည်တွင်လာသည့်) စကားကိုသာ သုံးခဲ့လေသည်။ တစ်ဖန် အများဆန္ဒကို လေးစားရသော သံဃအဖွဲ့အစည်းကိုလည်း တည်ထောင်လေသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းကို အရှယ်ရောက်၍ လွတ်လပ်သော ယောက်ျား မိန်းမမှန်သမျှ ဝင်နိုင်လေသည်။ ထိုအခါ လူဝတ်ကြောင်သည်လည်းကောင်း၊ သံဃာသည်လည်းကောင်း၊ လောကချမ်းသာရေး၊ ဘဝသံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးနှစ်ထွေပါသော တရားကို လိုက်နာဆည်းကပ်ရန်သာ လိုပေသည်။ ဗုဒ္ဓအဖို့ ယဇ်ပူဇော်ပွဲသည် အပိုပင်။ ဗြာဟ္မဏဆိုသည်မှာလည်း မျိုးရိုးဇာတိသက်သက်ဖြင့် မမြင့်မြတ်နိုင်။ ဗုဒ္ဓက ဆိုလေ့ရှိသည်မှာ–

> ပုဏ္ဏားမျိုး၌ဖြစ်သော ပုဏ္ဏေးမမှဖြစ်သော သူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရား မဟော။ ကြောင့်ကြမှုကိလေသာလည်းမရှိ၊ စွဲလမ်းမှုလည်း မရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။ (၃၀) ဟူ၍ဖြစ်ပေ၏။

ဗုဒ္ဓသည် သက်တော်ရှစ်ဆယ်တွင် လွန်လေသည်။ ဗုဒ္ဓလွန်ပြီးသည်နောက် သုံးလအကြာတွင် မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌လည်းကောင်း၊ အနှစ်တစ်ရာအကြာတွင် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီပြည်၌လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတရားကို သန့်စင်စေရန် သံဃာအများ စုပေါင်းရွတ်ဖတ် (သင်္ဂါယနာတင်) ကြလေသည်။

သုံးရာဘီစီခန့်အကြာတွင် မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တွင် အသောကမင်းဖြစ်လေသည်။ ထိုမင်းသည် လက်နက်ဖြင့် နယ်မြေတိုက်ခိုက် သိမ်းသွင်းရာမှ နောင်တရ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လာလေသည်။ တရားဓမ္မဖြင့် စည်းရုံးလာလေသည်။ ထိုမင်းသည် နိုင်ငံအတွက် ရေတွင်းရေကန် ဆည်မြောင်းအများတူး၏။ လမ်းဖောက်၊ သစ်ပင်စိုက်၏။ ထို့နောက် သာသနာရေးနှင့်စပ်၍ အနောက်ဘက်ရှိ ဂရိ၊ အီဂျစ်နိုင်ငံများသို့လည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်နှင့် အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၊ သီဟိုဠ်၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိနိုင်ငံများသို့လည်းကောင်း သာသနာပြုစေလွှတ်၏။ တစ်ဖန် ဗုဒ္ဓ ဖွားရာ၊ ဗုဒ္ဓတရားထူးမြင်ရာ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မစကြာတရားဟောရာ၊ ဗုဒ္ဓ လွန်ရာ အရပ်များသို့ ကိုယ်တိုင်သွားရောက် ကြည်ညို၍ အမှတ်

m.gyoe.com

mgyoe.com

အသားကမ္ပည်းထိုး ကျောက်တိုင်စိုက်၏။ တစ်ဖန် ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်များကို ဌာပနာ၍ စေတီထူပါတည်၏။

စေတီထူပါအကြောင်းကို ဆိုရဦးမည်။ ရှေးရှေးက အကြီးအကဲများ၊ ရသေ့ရဟန်းများ ကွယ်လွန်သည့်အခါ ကြည်ညိုသူများက သတိတရနှင့် အရိုးပြာကို မြေမြှုပ်ဖုံး၊ ထို့နောက် ထိုကုန်းမို့မို့တွင် တိုင်စိုက်၊ ဝင်းကာသောအစဉ်အလာ ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအစဉ်အလာကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက လက်ခံ၍ စေတီထူပါ တည်ဆောက်လေတော့သည်။

တည်ဆောက်ပုံမှာ အခြေ၌ ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်ခံ၊ ပစ္စယာပေါ်၌ အုပ်ဆောင်းပုံ၊ ဥပုံ ထပ်တည်၊ ထို့အထက်တွင် ဆတ္တဝလီထီးတင်လေသည်။ တစ်ဖန် စေတီထူပါကို လက်ယာရစ် လှည့်ပတ်၍ ပူဇော်နိုင်ရန် လက်ရန်းကိုလည်းကောင်း၊ ထူပါတစ်ခုလုံး ပတ်လည်တွင် အရံတံတိုင်းကိုလည်းကောင်း စီမံပြန်သည်။ ထိုစေတီထူပါ တံတိုင်းမုခ်ပေါက်တွင် ပန်းခက်ပန်းနွယ် အပြောက်အမွမ်းများ၊ ယက္ခ ကိန္နရာ နဂါးစသော ရိုးရာယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အရုပ်များ၊ ဗောဓိပင်၊ ကြာပွင့်စသော အထိမ်းအမှတ်များဖြင့် (နောင်အခါ) တန်ဆာဆင်လိုက်သောအခါ ထိုစေတီထူပါသည် ပို၍ ခံ့ညားလာတော့သည်။ သာဓကကား ယခုခေတ်တွင် မြင်တွေ့နေရသော ဆန်ချီထူပါကြီးပေတည်း။ (၃၁)

သမိုင်းစဉ် ပြန်ဆက်ရသော် အေဒီ တစ်ရာစုတွင် တရုတ်ဒေသ အနောက်ဘက်မှ ယခုခေတ် ပါကစ္စတန်နှင့် အိန္ဒိယ အနောက်ဘက်ဒေသသို့ ကူရှန်လူမျိုးများ ဝင်ရောက်ကာ နယ်မြေသိမ်းယူကြလေသည်။ ကူရှန်မင်းများ အနက် ကနိဿကမင်းသည် အထင်ရှားဆုံး ဖြစ်လေသည်။ ထိုမင်းသည် ပုရှပုရကို မင်းနေပြည်လုပ်၍ အုပ်စိုးလေသည်။ မင်းနှင့်တကွ ကူရှန်လူမျိုးအများလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်လာကြသည်။

ထိုအချိန်ကာလတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည်လည်း ထေဝါရဒဂိုဏ်းနှင့် မဟာယာနဂိုဏ်းဟူ၍ ဂိုဏ်းကြီးနှစ်ဂိုဏ်း ရှိနေလေပြီ။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ထေရဝါဒဂိုဏ်းသည် သံသရာမှ မိမိတစ်ဦးတည်း လွတ်ကျွတ် (၍အရဟတ္တဖိုလ်ဆိုက်)ရန် အဓိကထားသည်။ မဟာယာနဂိုဏ်းမှာမူ လူတိုင်း ဘုရားဆုပန် ဗောဓိသတ္တဖြစ်နိုင်သည်ဟု ခံယူထားသည်။ ထို့ကြောင့် သတ္တဝါများကို ကရုဏာဖြင့် ကယ်တင်ရန်မှာ ဗောဓိသတ္တ၏တာဝန် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ ကယ်တင်ရင်း

mgyoe.com

mgyoe.com

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အရာရာသည် သုည (သုညတ)သာ ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်း ဗောဓိသတ္တသည် နှလုံးသွင်းပြီးသား ရှိရသည်။

ဤတွင် မဟာယာနဂိုဏ်း၌ ဟောဓိသတ္တဘုရားလောင်းများလည်း တိုးပွား၊ ကိုးကွယ်မှုလည်း တိုးပွားလာပြန်လေသည်။ မူလပိဋကတ်စာပေများ၌ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားနောက် ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ် ရောက်မည့်သူဟူ၍ အရိမေတ္တေယျ ဘုရားလောင်းနတ်သားတစ်ပါးသာ ဖော်ပြခဲ့လေသည်။ မဟာယာနတွင်ကား အရိမေတ္တယျဘုရားလောင်းသာမက အဝလောကိတေသရ (တစ်နည်း၊ ကြာပန်းကိုင် ပဒုမပါဏိ၊ တစ်နည်း၊ လောကနာထ)ကဲ့သို့ ဘုရားလောင်းနတ်သားများ၊ တာရာဒေဝီကဲ့သို့ ကရုဏာရှင် နတ်သမီးများသည် လူအများ၏ သဒ္ဓါစိတ်အပေါ် မှီ၍ တိုးပွား တိုးပွား၍ လာတော့သည်။ ထိုဗောဓိသတ္တ စသည်များကို လူအများ ကြည်ညို၍ ဆားရန်ကင်းဝေးရန်နှင့် လိုရာပြည့်စုံစေရန် ဆုတောင်း ပသလာကြသည်။ (၃၂)

မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာသည်လည်း အာရှအလယ်ပိုင်းသို့လည်းကောင်း၊ တိဗက်၊ တရုတ်၊ ဂျပန်နိုင်ငံများသို့လည်းကောင်း ပြန့်ပွားသွားလေသည်။

ကနိသကမင်း လက်ထက်တွင် ထူးခြားမှုတစ်ခု ရှိလေသေးသည်။ ထူးခြားမှုသည် အခြားမဟုတ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဆင်းတုတော်များ စတင်ထုလုပ်ခြင်း ပေတည်း။

ဆင်းတုတော် ထုရာဒေသသည် ဂန္ဓာရတိုင်းနှင့် သုရသေနတိုင်း (မထုရာ) ဟူ၍ နှစ်နေရာတွင် ဖြစ်လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဂန္ဓာရတိုင်း၌ ဂရိလူမျိုးများ ရှိနေခဲ့လေပြီ။ သူတို့သည် အနှစ်နှစ်ရာလောက်က ဤဘက်တစ်ဝိုက်သို့ ချီတက်နယ်မြေ သိမ်းပိုက်ခဲ့သော ဂရိလူမျိုးများမှ ဆင်းသက်လာသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့သည် ဂရိကျောက်ဆစ်အတတ်ကို နားလည် နေကြသည်။ ဗုဒ္ဓဆင်းတု ထုလုပ်ရာတွင် သူတို့၏ နတ်ဘုရား အပိုလိုရုပ်တုမှ နည်းယူ၍ ထုနိုင်သည်။ မထုရာဘက်က လူများမှာကား ဘာသာရေးနှင့်စပ်၍ ယက္ခရုပ်၊ ဒေဝစ္ဆရာရုပ်များကိုသာ ရှေးက ထုလုပ်ရိုး ရှိခဲ့လေသည်။ ဗုဒ္ဓဆင်းတုကို သူတို့ ထုလုပ်ရန်အတွက် ရွံ့သလိုလိုပင် ရှိရလေသည်။

အမှန်ဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓမွေးဖွားသည့်သဘောကို ကြာပွင့်ပုံ၊ တရားထူးမြင်သည့်သဘောကို ဗောဓိပင်ပုံ၊ ဓမ္မစကြာတရားဟောသည့် သဘောကို စကြာ

mgyoe.com

mgyoe.com

(ဘီး)ပုံ၊ (ပရိနိဗ္ဗာန်စံ) လွန်သည့်သဘောကို ထုပါပုံဟူ၍ ရေးက ထုလုပ်ရိုး ရှိခဲ့လေသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ဗြာဟ္မဏဘာသာလာ သီရိဝစ္ဆပုံ၊ တက်နေဝန်းပုံ၊ ခရုသင်းပုံ၊ နွားလားဥသဘပုံ၊ တြိသူလပုံစသော ဘာသာရေး အထိမ်းအမှတ်များ ထုလုပ်သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်လေသည်။ အေဒီတစ်ရာစုအခါ၌သော် ပုဂ္ဂိုလ် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်မှု အလေးကဲလာသဖြင့် ဗုဒ္ဓပုံ၊ ဗောဓိသတ္တပုံများကို လက်ထားအမျိုးမျိုး၊ ခြေထားအမျိုးမျိုးဖြင့် ထုလုပ်ခဲ့ကြတော့သည်။ (၃၃)

ရှေ့ဆက်ပါဦးအံ့။ ကူရှန်မင်းများခေတ် နောက်တွင် ဂုတ္တမင်းများ အုပ်စိုးခဲ့လေသည်။ ထိုအခါသည် လေးရာစုနှစ်တစ်ဝိုက် ဖြစ်လေသည်။ ထိုမင်းများသည် ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်းနှင့် အိန္ဒုမြစ်ဝှမ်းဒေသရှိ တိုင်းနိုင်ငံများကို သိမ်းရုံးဖွဲ့စည်းနိုင်သည်သာမက ယခုခေတ် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းရှိ ကလိင်္ဂတိုင်း၊ ပလ္လဝါတိုင်းစသော တိုင်းများကိုလည်း သိမ်းသွင်းခဲ့လေသည်။ တစ်ဖန် ထိုမင်းများ လက်ထက်တွင် အီဂျစ်၊ ရောမစသော အနောက်နိုင်ငံများနှင့်လည်းကောင်း၊ (မြန်မာ၊ ယိုးဒယားစသော) အရှေ့တောင် အာရှနိုင်ငံများနှင့်လည်းကောင်း အဆက်အဆံ အရောင်းအဝယ် ရှိလေသည်။

တစ်ဖန် ထိုမင်းများသည် ဗြာဟ္မဏ ဘာသာဝင်များဖြစ်၍ သင်္သကရိုက် စာပေကဗျာပြဇာတ်များ၊ ဓမ္မသတ်၊ နက္ခတ်၊ ဆေး၊ သင်္ချာကျမ်းများ ပြုစုရေးနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကျောင်းဂူဘုရားများ ဆောက်လုပ်ရေးကို အားပေးကြလေသည်။

ဤတွင် သူတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို မနှိပ်ကွပ်။ သူတို့ လက်ထက်တွင် မြေစိုက်စေတီပုထိုးတွေ ထပ်တည်သည့်အပြင် ကျောက်တောင်ကို ဖြစ်စေ၊ ကျောက်ကမ်းပါးကိုဖြစ်စေ၊ ဂူပုံသဏ္ဌာန်ထွင်း၍ ဂူအတွင်း၌ ထုပါစေတီ တည်ဆောက်ကိုးကွယ်သော အလေ့လည်း ရှိခဲ့လေသည်။ သာဓကမှာ ယခုခေတ် အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်း အဇန္တ အရပ်ရှိ ဂူများပင်ဖြစ်သည်။ ထိုဂူမျိုးမှနေ၍ မြေပြင်ညီညီပေါ်တွင် ဘုံအဆင့်ဆင့်နှင့် ကွမ်းထောင်တက်သော ဂူဘုရားများ နောင်အခါ ဖြစ်ထွန်းတိုးပွားလာပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ဂုတ္တမင်းများ ညှိုးမှိန်သွားသည်တိုင်အောင် အရှိန် မလျော့ခဲ့ပေ။ အထူးသဖြင့် ခုနစ်ရာစု၌ အခြားအမျိုးအနွယ်ထဲမှ မင်းဖြစ်လာသော ဟာသမင်းလက်ထက်တွင် ပို၍တိုးပွားလာသည်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ အကြောင်း

mgyoe.com

mgyoe.com

မှုကား ထိုမင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်သည့်အပြင် နာမည်ကျော် နာလန္ဒာ ကျောင်းတော်ကြီးကို တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သောကြောင့်ပင်။ ထိုကျောင်းတွင် စာသင်သား တစ်သောင်းခန့်ရှိ၍ မဟာယာန ဗုဒ္ဓစာပေများနှင့် လောကီစာပေ များကို သင်ကြားပို့ချပေးလေသည်။

ထို့နောက် (ယခုခေတ် ဘင်္ဂလားပြည်နယ်၊ ဘီဟားပြည်နယ် ဖြစ်နေ သော) ပါလတိုင်းမှ ပါလမင်းများ လက်ထက်တွင် ဗုဒ္ဓသည် မင်းသားဖြစ်ခဲ့ဖူး သောသဘော၊ တစ်နည်း–စကြဝတေးမင်း လက္ခဏာရှိသောသဘော၊ တစ်နည်း– တရားမင်း ဖြစ်သောသဘောကို ပြလို၍ထင့်၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား၊ ဗောဓိသတ္တရုပ်ပွား တို့ကို မကိုဋ်ဆောင်း၊ မင်းဝတ်တန်ဆာဆင်၍ ထုလုပ်သောအလေ့ ရှိလာသည်။ (၃၄)

တစ်ခုဆိုစရာ ရှိလေသည်။ ဂုတ္တမင်းများလက်ထက်လောက်မှစ၍ ဗုဒ္ဓ ဘာသာနှင့် ဗြာဟ္မဏဘာသာသည် အတော်ရောယှက်လျက် ရှိလေပြီ။ ဘာသာ ရေးဆိုင်ရာ အနုလက်ရာဖန်တီးခြင်း၊ ဘာသာရေးနွယ်သော မင်းကျင့်ဝတ် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့၌လည်း တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် အတုယူ ဖြည့်ဆည်းလျက်ရှိ လေပြီ။

ထိုအယူဝါဒများ၊ ထိုဓလေ့ထုံးစံများ၊ ထိုပညာရပ်များကို ထိုဒေသဘက် မှ ကုန်သည်များ၊ အတတ်ပညာရှင်များ၊ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များသည် အရှေ့တောင် အာရှသို့ သယ်ဆောင်လာခဲ့ကြလေသည်။ ထိုအခါ ကုလားတန်မြစ်ဘက် (ဓညဝတီခေါ် ယခုခေတ် ရခိုင်မှ) စန္ဒြမင်းတို့ စိုးစံရာ ဝေသာလီတိုင်းပြည်သည် လည်းကောင်း၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းမှ ပျူတို့၏ ဗိဿနိုး၊ ဟန်လင်း၊ သရေခေတ္တရာ တိုင်းပြည်များသည်လည်းကောင်း၊ မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့မှ မွန်တို့၏ သထုံတိုင်း ပြည်သည်လည်းကောင်း၊ မဲနမ်မြစ်ဝှမ်းမှ မွန်တို့၏ ဒွာရဝတီတိုင်းပြည်သည်လည်း ကောင်း ပြည့်စုံလာကြတော့သည်။

*

mgyoe.com

mgyoe.com

၃။ ပျူ

ရောဝတီမြစ်ဝှမ်းရှိ ပျူတိုင်းပြည်များ၊ ဝါ၊ ပျူမြို့ပြနိုင်ငံများအကြောင်းကို စောစောက စထားခဲ့သည်။ ခုတစ်ဖန် အာရိယန်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံနှင့် ယှဉ်၍ ပျူတို့အကြောင်းကို ရေးရပြန်ဦးမည်။

ပျူတိုင်းပြည်များအနက် ဗိဿနိုးကို စောစောက တည်ထောင်ခဲ့၍ ဟန်လင်းနှင့် သရေခေတ္တရာကို နောက်မှ တည်ထောင်ခဲ့ဟန်တူလေသည်။ သက္ကရာဇ်အားဖြင့် အေဒီ တစ်ရာစုမှ ကိုးရာစုအထိ သတ်မှတ်ရပေမည်။ ထိုပြည်သုံးခုတွင် သရေခေတ္တရာသည် အဖွံ့ဖြိုးဆုံးတိုင်းပြည်ဟု ဆိုရာသည်။ သရေခေတ္တရာအကြောင်း ရေးရသော် ပျူအကြောင်းကို အတန်အသင့် သိရအံ့။

ထိုသရေခေတ္တရာတိုင်းပြည်တွင် အိန္ဒိယ အာရိယန်ဘက်မှ နာမံကို အတုယူထားသော ဝိကြမမင်းများ၊ ဝါ မန်မင်းများ အုပ်စိုးခဲ့ပုံ ရလေသည်။ မဇ္ဈိမဒေသမင်း၊ ပလ္လဝါမင်းများနည်းတူ မင်းခမ်းမင်းနား၊ မင်းဆောင်မင်းယောင် ကိုလည်း သုံးခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အခမ်းအနား ထိုထိုတွင်လည်း ပလွေ၊ ဗုံ၊ ခွက်ခွင်း တူရိယာများဖြင့် တီးမှုတ်ကခုန်ပွဲများ ပါခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ တစ်ဖန် မင်းညီမင်းသား မှူးမတ်ကတော်မယားတို့သည် နဖူးသင်းကျစ်ဆင်ခြင်း၊ အာရိယန်တို့၏ ပုဆိုး ထဘီမျိုးဝတ်ခြင်း၊ ပဝါခြုံသိုင်းခြင်း၊ ခါးစည်းဆင်ခြင်း၊ ရောင်စုံပုတီးဆင်ခြင်း၊ လက်ကောက်လက်ကျပ်လက်စွပ် ခြေချင်းဆင်ခြင်း ရှိခဲ့မည်ဖြစ်သည်။

ပျူတို့၏ သရေခေတ္တရာမြို့ အနေအထားကား ခပ်ဝိုင်းဝိုင်း၊ မြို့ရိုး

mgyoe.com

mgyoe.com

ပတ်လည် စတုရန်းငါးမိုင်ခန့် ရှိလေသည်။ မြို့ရိုးဝင်ပေါက် လက်တံနှစ်ခုသည်လည်း ဗိသနိုး၊ ဟန်လင်းမှာကဲ့သို့ အတွင်းဘက်သို့ ခပ်ဝိုက်ဝိုက်ကွေ့ဝင်ကျဉ်းထားသည်။ ဤသည် ရန်သူ့ဘေးရန်ကို တားဆီးသည့်သဘောပင်။ ထို့ပြင် မကောင်းဆိုးဝါးကို သံထည်က ကာကွယ်နိုင်သည်ဟု သူတို့ ယုံကြည်ကြ၍ သံမယ်နကြီးများကို မြို့ရိုးပတ်လည်တွင် ရိုက်ထားကြသည်။ ထို့အတူ ဘုရားဟောတရားတော်ကို တစ်နည်းနည်းသုံးခြင်းသည် အန္တရာယ်ကင်းသည်ဟု ယုံကြည်ကြပြန်၍ ပရိတ်ကြီး ရေးထိုးထားသော ကျောက်တိုင်ကိုလည်း မြို့ဝင်ပေါက်တွင် စိုက်ထူးထားတတ်ကြသည်။

သူတို့သည် မြို့ပြလုံခြုံရေးကို အတော်ဂရုစိုက်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ မြို့ရိုးအတွင်း မြောက်ဘက်တွင် စပါး၊ နှံစားပြောင်း၊ ပြောင်း၊ ပဲ စိုက်ထားလေသည်။ တောင်ဘက်တွင် နန်းတော်ရာ၊ လူနေရပ်ကွက်၊ သာသနာရေး အဆောက်အအုံများရှိသည်။ အဖက်ဖက်တွင်မူ ရေသွင်းရေနုတ်မြောင်းများ သောက်ရေသုံးရေကန်များ အနှံ့ရှိကြသည်။

ဘာသာရေးကိစ္စကို ထပ်ဖြည့်ရဦးမည်။ ဘာသာရေးယဉ်ကျေးမှုသည် စောစောကကြောင်းခဲ့သည့်အတိုင်း ယခုခေတ် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ပလ္လဝါတိုင်း၊ အန္ဓရတိုင်းတို့မှ ပင်လယ်ခရီးဖြတ်သန်း၍လည်း ရောက်လာသည်။ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း ပါလတိုင်းဘက်မှ ရခိုင်ဝေသာလီ ဖြတ်၍ဝင်လာပုံလည်းရသည်။ တစ်ဖန် အာရှအရှေ့တောင်ဘက်ရှိ မွန်တို့၏ ဒွာရဝတီ နိုင်ငံဘက်က ထပ်လောင်းဖြည့်ဆည်းခဲ့သည်ဟုလည်း ဆိုသော် ဆိုနိုင်လေသည်။

ပျူတို့တွင် ဗြဟ္မဏဟိန္ဒူအယူ ယူသူလည်း ရှိပေ၏။ ထေရဝါဒ-မဟာယာနမရွေး ဗုဒ္ဓဘာသာ လက်ခံကိုးကွယ်ကြသူများလည်း ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဦးရေ ပိုများဟန်တူလေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပျူဒေသတစ်ဝိုက်တွင် ယခုလက်ရှိ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက တူးဖော်ခဲ့ရာ၌ သီရိဝဍ္ဍရုပ်၊ တက်နေဝန်းရုပ်၊ တြိသူလရုပ်ပါသော ပျူဒင်္ဂါးတချို့နှင့် ဗိသနိုးနတ်မင်းကြီးရုပ်၊ လက္ခ မိနတ်သမီးရုပ် အနည်းအပါးသာ တွေ့ရ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ရုပ်တု၊ အုတ်ခွက်၊ စေတီပုထိုးများကား အမြောက်အမြား တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ (တစ်ခုဆိုစရာ ရှိပြန်လေသည်။ ပျူဒေသအနှံ့ တွေ့ရသော ပျူဒင်္ဂါးပေါ်ရှိ သီရိဝစ္ဆ၊

mgyoe.com

mgyoe.com

တက်နေဝန်း၊ တြိသူလအရုပ်တို့မှာ မူလက ဗြာဟ္မဏဘာသာလာ အထိမ်းအမှတ်များကို ဗုဒ္ဓဘာသာတွင်လည်း မင်္ဂလာသဘော ယူလာသည်ဖြစ်၍ တစ်ကြောင်း၊ ဒင်္ဂါးကို ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းအဖြစ် သုံးစွဲလာဟန်တူသည်က တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ဗြာဟ္မဏဟိန္ဒူနှင့်သာဆိုင်သည်ဟူ၍ ကျဉ်းမြောင်းစွာ မယူဆနိုင်တော့ပေ)

ဗုဒ္ဓဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ကြည့်ကြရဦးမည်။

ပျူတို့သည် သူတို့ လှူဒါန်းသော ဆင်းတုပလ္လင်တွင်လည်းကောင်း၊ အုတ်ခွက်ဘုရားတွင်လည်းကောင်း ဂါထာတစ်ခုကို ထွင်းထုထားတတ်ကြသည်။ ထိုဂါထာမှာ အခြားမဟုတ်။ ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ အစချီဂါထာပင် ဖြစ်လေသည်။ ရှင်းပါအံ့။

ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးဦး အပါအဝင် ရှင်အဿဇိသည် တရားထူးရပြီးသည့်နောက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ထဲသို့ ဆွမ်းခံဝင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ ဉပတိဿ အမည်ရှိသူ ပရိဗိုဇ် ရဟန်းတစ်ဦးသည် ရှင်အဿဇိ၏ ကြည်ညိုဖွယ် ကာယဣန္ဒြေကို မြင်တွေ့စုံစမ်းရာ ဗုဒ္ဓ၏ သာဝကဖြစ်ကြောင်း သိရပေ၏။ ထို့ကြောင့် တရားတောင်းရာ

> 'အကြင်တရားတို့သည် အကြောင်းလျှင် အမွန်ရှိကုန်၏။ ထိုတရားတို့၏ အကြောင်းကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ ထိုအကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်ခြင်းကိုလည်း မြတ်သောရဟန်းကြီးသည် ဤသို့ အယူရှိ၏'

ဟု ဓမ္မစကြာတရား အကျဉ်းချုပ်ကို ပြန်ပြောလေသည်။ ဤသည် ဂုတ္တခေတ် (နှောင်း) အက္ခရာသုံး၍ ပါဠိဘာသာ/သသ်ကရိုက်ဘာသာဖြင့် ရေးထားသော ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ ဂါထာ ဖြစ်ပါပေသည်။

ထိုဂါထာအပြင် အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာ–မသိမမြင်မှုကြောင့် ပြုပြင်မှုများ ဖြစ်ရ၏ဆိုသော ဘုရားဟောပဋိစ္စသမုပ္ပာဒ်တရားကိုလည်း ပျူတို့သည် ရွှေချပ်များပေါ်တွင် ဂုတ္တခေတ် (နှောင်း) အက္ခရာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားတတ်ကြသည်။

တစ်ဖန် ဂုတ္တခေတ်လာ ဘုရားလောင်း ဖွားတော်မူခန်း ရုပ်ကြွ၊ ဗုဒ္ဓ ဈာန်ဝင်စားဟန် ရုပ်ကြွ၊ ဗုဒ္ဓ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ကို အောင်ခန်းရုပ်ကြွ၊ ဗုဒ္ဓ စကားအခြေအတင်ပြောဟန်၊ ဓမ္မစကြာတရား ဟောဟန် (ဒွာရဝတီပုံလက်

mgyoe.com

mgyoe.com

ပြိုင်တူထုတ်) ရုပ်ကြွ၊ မကိုဋ်ဆောင်း မင်းဝတ်တန်ဆာဆင် အဝလောကိတေသရရုပ်ကြွ၊ တာရာနတ်သမီးရုပ်ကြွ စသည်တို့လည်း ပျူတို့၏ ဘာသာရေးလက်ရာများ ဖြစ်တော့သည်။ ထိုရုပ်ကြွများတွင် ဂုတ္တခေတ်လက်ရာ သက်န်းပါးပါးလျားလျား ဝတ်ဆင်ခြင်းစသည်ဖြင့် ယေဘုယျ အာရိယန်ဟန် ရှိသော်လည်း မျက်နှာပုံပန်းမှာမူ မွန်ဂိုလွိုက်ပျူ ဆန်နေသည်ကိုလည်း တွေ့ရပေသည်။

စေတီထူပါများ၊ ဂူဘုရားများအကြောင်းကို ဆက်ဦးအံ့။

သရေခေတ္တရာ–ဦးခင်ဘကုန်းတွင် တွေ့ရှိရသော ဌာပနာတိုက်ဖုံးကျောက်ချပ်ပါ မြေစိုက်စေတီပုံမှာ ဆန်ချိုထူပါကြီးနှင့် ဆင်ဆင်တူလေသည်။ သို့ရာတွင် မြို့တောင်ဘက်ရှိ ဘောဘောကြီးစေတီမှာမူ ပစ္စယာနိမ့်နိမ့်ပေါ်တွင် ကိုယ်ကို ပြောင်းတိုင်သဖွယ် ဝိုင်းဝိုင်းမတ်မတ် တည်ကာ ထီးတင်ထားလေသဖြင့် ပုံသဏ္ဌာန် အနည်းငယ်ပြောင်းလာသည်ဟု ဆိုရန်ရှိလေသည်။ ထို့အတူ မြို့မြောက်ဘက်ရှိ ဘုရားကြီးစေတီမှာ ကိုယ်အပေါ်ချွန်တက်သွားကာ ထီးတင်ထားလေရာ မြန်မာဟန်နှင့် နီးလာသည်ဟုဆိုရန် ရှိပြန်လေသည်။

တစ်ဖန် သရေခေတ္တရာရှိ ဂူဘုရားများထဲတွင် ဘဲဘဲဂူဘုရားကဲ့သို့ မုခ်ပေါက်နှင့် ဂန္ဓကုဋိတိုက်ခန်း (သို့မဟုတ်ကုလားကျောင်းခံ) မျှသာပါ၍ အထက်၌ ကွမ်းထောင် (သိခရ) ရိုးရိုးတက်ထားသည့် အစားလည်း ရှိပေ၏။ မြို့ရိုးအတွင်းက အနောက်ဈေးဂူကဲ့သို့ မုခ်ပေါက်၊ ဂန္ဓကုဋိ၊ ပတ်လည်စင်္ကြံတို့ပါ၍ ဖောင်းတွန့်၊ စုလစ်ပန်းဆွဲတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသော အစားလည်း ရှိသည်။ ဤသည် အန္ဓရတိုင်းဘက်မှသြဇာ ဝင်နေသောသဘောပင်။

အထူးဆိုစရာ ရှိလေသည်။ ပျူတို့၏ဂူဘုရား ဗိသုကာတွင် ခုံးပေါက်ပြုလုပ်ပုံသည် ထူးထူးခြားခြား ရှိလေသည်။ အုတ်ကို အပြားလိုက် တစ်ဖက်မှ တစ်ဖက် ထောင်ကပ်ခုံးလုပ်၍ အုတ်ပြားတို့ဆုံရာနေရာထိပ်တွင် တြိဂံပုံဖော်သည်။ ထို့နောက် ကျန်နေသော ကွက်လပ်တွင် သပ်အုပ်ထည့်ပေး၍ စီထားသောအုတ်တို့ကို ပို၍ကျပ်စေခိုင်စေလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် သပ်စီခုံးစီနည်းအရ ဂန္ဓကုဋိအမိုးကို ဒေါင်လိုက်အုတ်စီကာ အုန်းလေးဘက်ချပြီး အမိုးပေါ်တွင် ပစ္စယာများ၊ ထို့နောက် ကွမ်းထောင်စေတီအထွက် စသဖြင့် ထပ်တင်လေသည်။ (၃၅)

ဤသည်တို့ကား ပျူတို့၏ထုံးစံ အယူဝါဒ၊ ပျူတို့၏ ဘာသာရေးဝတ္တု

mgyoe.com

mgyoe.com

ပစ္စည်းနှင့်စပ်၍ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှ တူးဖော်ချက်အရ သိရခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ပျူတို့သည် တရုတ်နိုင်ငံဘက်မှ အဆက်အဆံ ရှိခဲ့လေသည်။ သူတို့ကို တွေ့ကြုံဖူးသော တရုတ်တို့၏ မှတ်တမ်းအရသော် ပျူလူမျိုးတို့သည် သူ့အသက်သတ်ရမှာ အလွန်စိုးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်လေသည်ဟူ၏။

ထိုပျူနိုင်ငံသည်လည်း ရှစ်ရာသုံးဆယ့်နှစ်ခုနှစ်တွင် ပျက်စီးခဲ့လေသည်။ ပျက်စီးရသော အကြောင်းမှာ (ယခုခေတ်ယူနန်) နန်းစောဘက်က ရှမ်းများ ဆင်းလာတိုက်ခိုက်ခြင်း ခံခဲ့ရ၍ဖြစ်သည်ဟု သုတေသီအချို့က ဆိုလေသည်။ (၃၆)

*

mgyoe.com